

ברוך שאמר

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

פרשת ויגש – מלך אמיתי – שנת תשע"ב.

פרשת ויגש – הבכי שלא נגמר – שנת תשפ"א.

השיעורים נכתבו

לרפואת

ברוריה בת מלכה
נועם בן מיכל
ירחמיאל דניאל בן טובה באשה
סמי בן סימי
שירה בת שרה וב"ב
ניתאי בן שרון
רחל בת אסתר
לאה שרה בת חנה
אריה יהודה בן רחל
חנה בת שושנה
יוסף מרדכי בן תהילה שמחה
אסתר בת מסעודה
אהרן בן יהודית

להצלחת

ר' משה בן שוקת חיה וב"ב
יוסף בן טובה ואשתו סיון אסנת בת שרה
תומר בן פלורנס
! ימלא ה' כל משאלות לבם לטובה

לעילוי נשמת

אורן חמו בן זהרי
רחל בת נחמה
עמרם בן שמחה
כוכבה בת אסתר
יצחק קדוש בן מסעודה
אייל בן יעל יולנדה
משה בן בנימין
מרדכי יעקב בן אברהם אליהו
יעקב בן סלמן
טובה בת אהרן
אהרן יוסף בן משה דוד הכהן
אלי סולטן בן אסתר
רותי בת חסיבה
יצחק בן שלמה ואסתר
יצחק בן שאול
ישראל בן שמחה
שאול בן מרדכי אריה
יפה שניידל בת יצחק
משה יהושע בן זרח
אסתר בת קמרה
עמנואל בן שפרה
ניר בן פלורנס
יצחק אריה סימן טוב בן רבקה

המעוניינים לתרום להפצת העלון השבועי

יוכלו להתקשר:

0504-170-270

כ"כ ניתן לתרום בכל מכשירי 'קהילות' בקופה
'ע"ש 'ברוך שאמר

ת.נ.צ.ב.ה

ברוך שאמר

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

פרשת וישב – אשרי הירא תמיד – שנת תשע"ח.

פרשת ויגש – מלך אמיתי – שנת תשע"ב.

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת ויגש.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

לכאורה, הדברים צריכים ביאור; מה מונח בכל הפיוסים האלה? ומדוע חוזר יהודה על כל מה שקרה מס' פעמים?

על מנת להבין את יסודם של דברים, נלך שלב אחר שלב ובע"ה בסוף השיעור, תהיה לנו תשובה;

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה צג, אות ב} – **כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים נוֹעְדוּ עִבְרוּ יַחְדוֹ (תהלים מח, ה), כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים, זֶה יְהוּדָה וְיוֹסֵף. עִבְרוּ יַחְדוֹ, זֶה נִתְמַלֵּא עֲבָרָה** [כעס] **עַל זֶה וְזֶה נִתְמַלֵּא עֲבָרָה עַל זֶה. (תהלים מח, ו): הִמָּה רָאוּ כִּן תִּמְהוּ, שְׁנֵאמַר (בראשית מג, לג): וַיִּתְמַהוּ הָאֲנָשִׁים אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ, (תהלים מח, ו): נִבְהֵלוּ נִחְפְּזוּ, שְׁנֵאמַר (בראשית מה, ג): וְלֹא יָכְלוּ אַחֲיוּ לַעֲנוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְהֵלוּ מִפְּנֵי, (תהלים שם, ז): רָעַדָה אַחְזָתָם שָׁם, אֵלֹה הַשְּׁבֵטִים, אָמְרוּ הַשְּׁבֵטִים: מְלָכִים מִדִּינָיִם אֵלֹה עִם אֵלֹה אֲנוּ מָה אַכְפֵּת לָנוּ כִּרְגַע נוֹעְדִים שְׁנֵי מַלְכִים; יְהוּדָה מְדַבֵּר עִם יוֹסֵף – יוֹסֵף הוּא הַמֶּלֶךְ בְּמִצְרַיִם; בְּשִׁבִיל מָה אֲנַחְנוּ צָרִיכִים לְהִתְעַרֵּב?! – יֵאֵי לְמֶלֶךְ מִדִּין עִם מֶלֶךְ.**

ממשיך המדרש {שם אות ה} – **וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה, (עמוס ט, יג): הִנֵּה יָמִים בָּאִים נָאִם ה' וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ בְּקִצְרֵךְ וְדָרְךְ עֲנָבִים בְּמִשְׁךְ הַזֶּרַע וְהִטִּיפוּ הַהָרִים עֲסִיס וְכָל הַגְּבָעוֹת תִּתְמוּגְגָנָה. חוֹרֵשׁ, זֶה יְהוּדָה. בְּקִצְרֵךְ, זֶה יוֹסֵף, שְׁנֵאמַר (בראשית לז, ז): וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאֻלְמִים אֲלֵמִים. (עמוס ט, יג): וְדָרְךְ עֲנָבִים, זֶה יְהוּדָה, (זכריה ט, יג): כִּי דָרַכְתִּי לִי יְהוּדָה קִשְׁתִּי. (עמוס ט, יג): בְּמִשְׁךְ הַזֶּרַע, זֶה יוֹסֵף, שְׁמִשְׁךְ זָרְעוֹ שֶׁל אַבְיָו וְהוֹרִידוֹ לְמִצְרַיִם, כְּדַכְתִּיב (הושע יא, ד): בְּחֻבְלֵי אָדָם אֲמַשְׁכֵּם. (יואל ד, יח): יִטְפוּ הַהָרִים עֲסִיס, אֵלֹה הַשְּׁבֵטִים. אָמְרוּ הַשְּׁבֵטִים: מְלָכִים מִדִּינָיִם אֵלֹה עִם אֵלֹה אֲנוּ מָה אַכְפֵּת לָנוּ.**

כל אחד שקורא את המדרש הזה מבין, שרבותינו רוצים לומר לנו כאן איזשהו מסר – בענין 'מלכים מדיניים אלו עם אלו'.

אומר התנחומא {ויגש אות ד} – **וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה. זֶה שְׁאֵמַר הַכְּתוּב: וְסָרָה קְנָת אֶפְרַיִם (ישעיה יא, יג). כְּנָגְדֵךְ מִי אָמַר יִשְׁעִיָה מְקַרָּא זֶה. לֹא אָמְרוּ אֵלָא כְּנָגְדֵךְ יְהוּדָה וְיוֹסֵף, דְּאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָן אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן, בְּשַׁעָה שְׁהִיוּ יְהוּדָה וְיוֹסֵף מְתוּכְחִין זֶה עִם זֶה, אָמְרוּ מְלָאכֵי הַשָּׁרֵת זֶה לְזֶה, בּוֹאוּ נִרְדֵּ לְמִטָּה וְנִרְאָה שׁוֹר [הכוונה ליוסף, שנאמר {דברים לג, יז} כְּבוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ], וְאָרִי [הכוונה ליהודה, שנאמר {בראשית מט, ט} גִּזְרֵי אֶרֶץ יְהוּדָה] מְתַנַּגְחִין זֶה עִם זֶה. בְּנוֹהַג שְׁבַעֲעוֹלָם שׁוֹר מְתִירָא מִפְּנֵי אָרִי שֶׁהָאֵרִי חֲזַק יוֹתֵר, וְעַכְשָׁו שׁוֹר וְאָרִי מְתַנַּגְחִין וְעוֹמְדִין וְהַקְנָאָה בִּינֵיהֶן עַד שְׁבָא מְשִׁית. לְפִיכָךְ וְסָרָה קְנָת אֶפְרַיִם.**

אם היו שואלים אותנו – מי מבין השניים הוא מלך, ודאי שהיינו מצביעים ישר על יוסף – שמגיל 17 כבר היה חלם חלומות על מלוכה – {לז, ז} והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגם נצבה והנה תסבינה

פותחת הפרשה: {בראשית מד, יח} **וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי יְדַבֵּר נָא עִבְדְּךָ דָּבָר בְּאָזְנֵי אֲדֹנָי וְאֵל יַחַר אַפְּךָ בְּעִבְדְּךָ כִּי כְמוֹךָ כִּפְרָעָה.**

לאחר שנמצא הגביע באמתחת בנימין, האחים חוזרים לארמונו של יוסף ויהודה ניגש ומדבר אליו [כפי שהתורה מפרטת כאן לפרטי פרטים]; אין כאן בעצם שום דבר חידוש. כל מה שיהודה מדבר פה, כבר שמע יוסף יותר מפעם אחת; הוא שמע את הדברים, בפעם הראשונה שירדו האחים וטען בפניהם שהם מרגלים. בפעם השנייה, הוא שמע את הדברים כאשר ישבו האחים בסעודה אצלו; הכל היה גלוי וידוע, מלבד פרט אחד שאומר כאן יהודה, שלא היה בפעמים הקודמות – {שם לא} **וְהִיָּה כְּרֹאוֹתוֹ כִּי אֵין הַנְּעַר וְמֵת וְהוֹרִידוּ עִבְדְּיָךְ אֶת שִׁיבַת עִבְדְּךָ אֲבִינוּ בְּיָגוֹן שְׂאֵלָה;**

עומדים רבותינו על הפס' ואומרים, שבעצם אמר יוסף ליהודה – "אם תלך בחזרה לאביך ותאמר לו שהבן הזה נתפס בגניבה, הוא גם יבין שעל גניבה יושבים בכלא!" – אמר לו יהודה: "אני לא אספיק להגיד לו שום דבר" – ולמה? – "וְהִיָּה כְּרֹאוֹתוֹ כִּי אֵין הַנְּעַר וְמֵת וְהוֹרִידוּ עִבְדְּיָךְ אֶת שִׁיבַת עִבְדְּךָ אֲבִינוּ בְּיָגוֹן שְׂאֵלָה" – הוא רק יסתכל מהחלון ויראה שבנימין איננו – על המקום הוא יקבל דום לב!

דבר נוסף מוסיף לו יהודה, שלא אמר לו קודם – {שם לב} **כִּי עִבְדְּךָ עָרַב אֶת הַנְּעַר מֵעַם אֲבִי לֵאמֹר אִם לֹא אֲבִיאֲנוּ אֵלָיְךָ וְחֻטְאֵתִי לְאֲבִי כָל הַיָּמִים.**

כותב רש"י – עבדך ערב את הנער עם אבי לאמר אם לא אביאנו אליך נכנס לתגר יותר משאר אחי, הם כולם מבחוץ, ואני נתקשרתי בקשר חזק להיות מנודה בב' עולמות.

בא הגאון מוילנא, ומוצא לדברים רמז מטעמי המקרא שבתחילת הפרשה;

אומר הגאון מוילנא – **וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה** [קדמא ואזלא] – אני הראשון שקדמתי ובאתי. ומה פתאום אתה הראשון שבאת, הרי יש לפניך עוד שלושה אחים! – [זרקא מונח סגול] – בגלל שזרקתי את עצמי מעם סגולה, אם לא אחזיר חזרה את בנימין.

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה צג, אות ט} – **אָמַר רַבִּי חֵיָא בַר אֲבָא כָּל הַדְּבָרִים שְׂאֵת קוֹרָא שְׁדַבֵּר יְהוּדָה לְיוֹסֵף בְּפְנֵי אַחֲיוּ עַד שְׂאֵת מַגִּיעַ לְפִסּוֹ: (בראשית מה, א): וְלֹא יָכַל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק, הִיָּה בְּהֵם פִּיסוֹ לְיוֹסֵף, וּפִיסוֹ לְאַחֲיוּ, וּפִיסוֹ לְבִנְיָמִין. פִּיסוֹ לְיוֹסֵף [על השנאה ששנאו אותו אחיו], לֹמַר רָאוּ הֵיךְ הוּא נוֹתֵן נַפְשׁוֹ עַל בְּנֵיהֶם שֶׁל רַחֵל. פִּיסוֹ לְאַחֲיוּ [על כך שהציע יהודה למכור אותו], לֹמַר רָאוּ הֵיךְ הוּא נוֹתֵן נַפְשׁוֹ עַל אַחֲיוּ. פִּיסוֹ לְבִנְיָמִין, אָמַר לוֹ כְּשֵׁם שְׁנַתִּי נַפְשִׁי עֲלֶיךָ כִּךְ אֲנִי נוֹתֵן נַפְשִׁי עַל אַחֲיָךְ. וְלֹא יָכַל יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק וְגו'.**

על ידי שנתירא מן הקדוש ברוך הוא, נעשה מלך. מנין שנתירא. דכתיב: כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה (בראשית כב, יב). ומנין שנעשה מלך, שנאמר: אל עמק שוה הוא עמק המלך (שם יד, יז).¹ מהו עמק שוה. שהשוו הכל ונטלו עצה שם וקצצו ארזים ועשו כסא והושיבו אותו עליהם מלך. ולא תאמר אברהם בלבד נהיה מלך, אלא אף משה שנתירא מן הקדוש ברוך הוא, שנאמר [כאשר התגלה הקב"ה למשה בסנה]: ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהים (שמות ג, ו). ומנין שנעשה מלך. דכתיב: ויהי בישראל מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל (דברים לג, ה).

אומר המדרש [דברים רבה, פרשה ב, אות לב] – שמע ישראל. זה שאמר הכתוב (משלי כד, כא): ירא את ה' בני ומלך וגו', מהו ומלך, אברהם, שירא אותי לא המלכותו בעולם, שנאמר (בראשית יד, יז): אל עמק שוה הוא עמק המלך. יוסף שירא אותי, דכתיב (בראשית מב, יח): את האלהים אני ירא, לא המלכותו בעולם (בראשית מב, ו): ויוסף הוא השליט על הארץ. דבר אחר, ירא את ה' בני ומלך, ומלך על יצרן.

בא הילקוט הראובני, ומביא דברי זוהר;

כותב הילקוט הראובני {פר' ויגש} – מפני מה זכה יוסף למלכות? מפני שכבש את יצרו. דתנינן – כל הכובש את יצרו מלכותא דשמיא אחיל עליה כו'.

אומר המדרש {תנחומא, נשא, אות כח} – ביום השביעי נשיא לבני אפרים. זה שאמר הכתוב: באשר דבר מלך שלטון, ומי יאמר לו מה תעשה, שומר מצוה לא ידע דבר רע (קהלת ח, ד-ה). וכן הוא אומר, אמר אלהי ישראל, לי דבר צור ישראל, מושל באדם, צדיק מושל יראת אלהים (ש"ב כג, ג). מי הוא שמושל ביצרו. מי שעושה רצונו של מקום. ומי הוא זה, זה יוסף אבי מנשה אבי אביו של יהושע בן נון. מה כתיב בו, ויהי אחר הדברים האלה, ותשא אשת אדוניו את עיניה אל יוסף, וימאן, ולא שמע אליה (בראשית לט, ז-י). אמר ליה הקדוש ברוך הוא, אתה לא שמעת לה, חייך, אני ממליכך על מצרים ויהיו כלם שומעין לדבריך, שנאמר: ויאמר פרעה לכל מצרים לכו אל יוסף וגו' (שם מא, נה). וכן הוא אומר, אתה תהיה על ביתי וגו' (שם מ, ו) ולא יעשו בני פלטרין שלי דבר חוץ מדעתך. וכן הוא אומר, ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר (שם מב, ו). על ששלט ביצרו, נעשה שליט בארץ.

אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי – והאחים מצדם חשבו, שכל היום הוא עסוק בלחשוב כיצד הוא ימלוך עליהם, שאין אדם חולם בלילה אלא מהרהורי לבו ביום.

אדם אחד חלם פעם, שהוא נהיה אדמו"ר. הוא בא לחבר שלו ואומר לו: "אל תשאל, חלמתי שנעשיתי אדמו"ר!!" – אמר לו החבר: "זה בסדר גמור. אבל הבעיה היא, שהחסידיים צריכים גם לחלום שנעשיתי אדמו"ר!" ☺

חולפות להן כ"ב שנים, וחלומו של יוסף אכן מתקיים לפרטי פרטים – במלואו!

בפעם הראשונה שהאחים יורדים למצרים, הם משתחווים לאלומות – שבאו לקחת תבואה – בדיוק מה שחלם יוסף, שנאמר "והנה קמה אלמתי וגם נצבה [יוסף משנה למלך במצרים, והוא המספק את התבואה] והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי [שירדתם למצרים על מנת לאסוף תבואה – ולשם כך, הם צריכים את יוסף!]".

בפעם השניה, כשהובאו האחים אל בית יוסף, התקיים החלום של – "ואחד עשר כוכבים משתחווים לי". החלום של השמש התקיים מאוחר יותר, כאשר יעקב הגיע למצרים – שם נאמר {מז, לא} וישתחו ישראל על ראש המטה;

אומרת הגמרא {מסכת מגילה טז, ב} – {בראשית מז-לא} וישתחו ישראל על ראש המטה. אמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר: תעלא בעידיניה סגיד ליה, שלפיכך השתחוה יעקב ליוסף בנו, אע"פ שלא היה אלא כ'שועל' ביחס אליו, הואיל והיה משנה למלך מצרים, ותעלא בעידיניה סגיד ליה'.

אם ככה, יוסף הוא מלך. אעפ"י שאם נחפש בתורה, לא נמצא שיוסף מופיע בשם 'מלך'. לעומת זאת, בכמה ממדרשי חז"ל, כן נמצא שיוסף מופיע בשם 'מלך';

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה פט, אות ג} – (קהלת ד, יד): כי מבית הסורים יצא למלך, זה יוסף שייצא מבית האסורים של פרעה, יצא למלך.

בקרבנות הנשיאים, כאשר הקריבו הנשיאים מבית יוסף, נאמר "מזרק אחד כסף";

אומרים חז"ל {במדבר רבה, פרשה יד, אות ה} – מזרק אחד כסף, זה היה יוסף שנזרק מאביו ונמכר למצרים. אחד, שהיה מלך במצרים.

נשאלת השאלה – מבין כל השבטים כולם, למה דוקא יוסף זכה להיות מלך [שתקופת מלכותו היתה הארוכה ביותר במלכות ישראל, מאז ועד היום – 80 שנה של מלכות; מגיל 30 ועד גיל 110] ?

אומרים חז"ל {תנחומא, בהעלותך, אות ט} – כל מי שהוא ירא מן הקדוש ברוך הוא, נעשה מלך. ממי את למד. מאברהם,

¹ ברוך שאמר: אברהם חוזר מהניצחון על ארבעת המלכים; אומרת התורה בפר' לך לך – (יד, יז) ויצא מלך סדם לקראתו אחרי שובו מהכות את כדלעמר ואת המלכים אשר אתו אל עמק שוה הוא עמק המלך;

אם אלה פני הדברים, נוכל לגשת לנדבך נוסף:
באה התורה ומספרת לנו על מלך נוסף – {בראשית יד, יח}
ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון.

נשאלת השאלה – מי היה מלכי צדק ?

אומר רש"י – ומלכי צדק. מדרש אגדה הוא שם בן נח [שהיה מלך בירושלים].

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה נו, אות י} – אברהם קרא אותו יראה, שנאמר: ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה. שם קרא אותו שלם, שנאמר (בראשית יד, יח): ומלכי צדק מלך שלם, אמר הקדוש ברוך הוא אם קורא אני אותו יראה כשם שקרא אותו אברהם, שם אדם צדיק מתרעם, ואם קורא אני אותו שלם, אברהם אדם צדיק מתרעם, אלא הריני קורא אותו ירושלים כמו שקראו שניהם, יראה שלם, ירושלים.

נשאלת השאלה – איך זכה שם בן נח להיות מלך בירושלים?

כידוע, כשחם בן נח יצא מחוץ לאוהלו של נח, וסיפר לשני אחיו שאבא עירום בתוך האוהל – הלך שם וקרא ליפת אחיו, על מנת שיעזור לו לכסות את אביהם – כל זה כדי שלא יביט בערות אביו; התורה לא כותבת "ויקחו" שם ויפת את השמלה", אלא "ויקח שם ויפת את השמלה" – ולמה? כי שם התאמץ יותר במצוה; לא רצה שם לטמא את עיניו, ולכן ביקש מיפת שיבוא לעזור לו. והיות וכך, זכה למלוכה!

אם אלה פני הדברים, בואו נעבור כעת ליהודה:

יהודה גם הוא מלך – מלך על מה? על עשרה אחים, שנמצאים תחת סמכותו. אבל גם זה לתקופה קצרה מאוד;

אומרת התורה: {לח, א} ויהי בעת ההוא ויִרְדֵּי הַיְהוּדָה מֵאֵת אָחִיו וַיֵּט עַד אִישׁ עַדלְמִי וְשָׁמוּ חִירָה.

נשאלת השאלה – מאיפה הוא בדיוק ירד ?

אומר רש"י – שהורידוהו אחיו מגדולתו כשראו בצרת אביהם.

אומר המדרש {תנחומא, ויגש, אות ט} – ההוא ויִרְדֵּי הַיְהוּדָה מֵאֵת אָחִיו, מִלְמַד שְׁנֵתְנַדָּה מֵאָחִיו. שְׁבַשְׁעָה שָׁאָמַר לָהֶם לָכוּ וּנְמַכְרֶנּוּ, אִם אָמַר לָהֶם לָכוּ וּנְחַזְרֶנּוּ, הָיוּ שׁוֹמְעִין לוֹ. לְפִיכֵךְ וַיִּרְדֵּי הַיְהוּדָה וְגו', שֶׁהוֹרִידוּהוּ מִגְדֻלְתּוֹ.

נשאלת השאלה – איפה כתוב שיהודה היה מלך, הרי מלכות יהודה באה לידי ביטוי רק אצל דוד המלך?

אומרים חז"ל {במדבר רבה, פרשה יג, אות יז} – ביום השלישי נשיא לבני זבולון אליאב בן חלן (במדבר ז, כד), למה בכל

יוצא עפ"י הדברים האלה, שכל אדם שהוא ירא שמים, נהיה מלך – אברהם שהיה ירא שמים, נהיה מלך בעמק המלך. משה רבינו היה מלך, ויוסף היה מלך שלא שמע בקולה של אשת פוטיפר.

בא הספר הלקח והלבוב, ומביא רעיון נפלא בשם הגאון ר' דן סגל;

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה פז, אות י} – ויהי ה' את יוסף וגו' ויתן שר בית הסהר וגו' (בראשית לט, כא כב), רב הונא בשם רבי אחא אמר, שמושו היה ערב לרבו, והיה יוצא ומדיח את הכוסות, ועורך את השלחנות, ומציע את המטות, והיתה אומרת לו בדבר הזה עשקתיה, חייך שאני עושקתך בדברים אחרים. והיה אומר לה (תהלים קמו, ז): עשה משפט לעשוקים. חותכת אני פרנסה שלך, והיה אומר לה (תהלים קמו, ז): נתן לחם לרעבים. כובלתך אני, והיה אומר לה (תהלים קמו, ז): ה' מתיר אסורים. כופפת אני את קומתך, והיה אומר לה (תהלים קמו, ז): ה' זקף כפופים. מסמא אני את עיניך, והיה אומר לה (תהלים קמו, ז): ה' פקח עורים. עד היכן, רב הונא בשם רב אחא אמר עד שנתנה שרתוע של ברזל תחת צוארו [על מנת שלא יוכל להוריד את ראשו כלפי מטה] עד שיתלה עיניו ויביט בה, אף על פי כן לא היה מביט בה, הִדָּא הוּא דְכָתִיב (תהלים קה, יח): עֵנוּ בְּכַבֵּל רָגְלוֹ בְּרִזְל בְּאֵה נָפְשוֹ.

אומר הגאון ר' דן סגל – היות ויוסף לא הביט בה למרות השרתוע ששמה בצוארו, זאת הסיבה שהוא זכה למלכות, וראיה לכך מדברי הנביא ישעיה {לג, יז} מֶלֶךְ בִּיפְיוֹ תַחְזִינָה עֵינֶיךָ. אם ככה, אדם ששולט על עיניו – זוכה להיות מלך!

אותו היסוד, נכון גם לגבי אברהם אבינו שאמר לשרה {יב, יא} הִנֵּה נָא יַדְעֹתִי כִּי אִשָּׁה יִפֹּת מְרָאָה אֵת – שהיה שומר את עיניו!

אומרת הגמרא {מסכת נדרים לב, ב} – ואמר רמי בר אבא: כתיב 'אברם' כתוב בפס' אחר שמו של אברהם חסר ה' – אברם, וכתיב 'אברהם' ובפסוק אחר כתוב שמו של אברהם מלא, ב'ה'. הדבר מלמד שבתחלה המליכו הקב"ה על מאתים וארבעים ושלושה אברים, שהם בגימטריא 'אברם', ולבסוף הוסיף הקב"ה לאברהם ה', והמליכו על מאתים וארבעים ושמונה אברים שהם בגימטריא 'אברהם', כלומר על חמשה אברים נוספים שבדרך כלל אין אדם מושל עליהם, ומעתה משל על כל אבריו, ואלו הן אותם חמשה אברים: שתי עינים ושתי אזנים וראש הגוֹיָה אבר המילה.

כתב הר"ן – עיניו ואזניו של אדם אינם ברשותו לזוהר מעבירה, שהרי על כרחו יראה בעיניו ובאזניו ישמע, ולבסוף כשנימול המליכו הקב"ה אף על אלו שלא יסתכל ולא ישמע כי אם דבר מצוה.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

למצרים, נשאו על גמליהם בשמים - וגמליהם נושאים נכאת וצרי ולוט (בראשית לז). אמר להם ר' טרפון: להודיע זכותן של צדיקים כמה מסייעתן שאלו ירד ידיד האהוב הזה עם הערביים, לא היו ממייתים אותו מריח הגמלים ועטרן, אלא זמן לו הקב"ה שקים מלאים בשמים וכל ריחנין טובים שלא ימות מריח הגמלים ומריח העטרן.

שאלת השאלה – איזה מין 'שירות' קיבל יוסף, שבירידתו למצרים הוא ירד עם בשמים!?

בעלי המוסר לומדים מכאן, שכל צער של יהודי נלקח בחשבון;

רח"ל, שיהודי מגיע לבית החולים יש נ"מ גם באיזה חדר ישימו אותו – מה זה משנה באיזה חדר, בין כה הוא בבית חולים!?

זה נ"מ, כי יכולים לשים אותך בחדר עם בנאדם, שמשהה תשע שמכבים את האורות, הוא נוחר עד הבוקר ואתה לא יכול לעצום עין – רק מזה אתה נעשה חולה יותר ☺

יש לי חבר איש עסקים, שטס הרבה לחו"ל. הוא מספר לי תמיד ששמים אותו במחלקת עסקים – First Class – וככה הוא מספיק לישון כמה שעות טובות. פגשתי אותו השבוע – בדיוק הוא חזר מטיסה, כולו 'שפוך' – "מה קרה, לא ישנת בטיסה???", שאלתי אותו.

"איזה ישנתי... ישב לידי בנאדם – פי שתיים מהגודל שלך! [הוא מצביע עלי] – הוא לא נכנס בכיסא אחד, אז הוא פלש לתוך הכיסא שלי ... ומשום מה, כנראה שנראיתי לו כרית מאוד נוחה – תשע שעות מתוך העשר [מניו יורק לישראל] – הוא ישן עלי! – אבל אז הבנתי את דברי חז"ל – איזה מזל שהישמעאלים לקחו איתם נכאת וצרי ולוט!"

ממשיך המדרש ואומר {שם} – אמרו לו למדתנו רבינו שעל זכות יוסף היה . אמרו לו תלמידי: למדנו רבינו השותה מים לצמאו כיצד הוא מברך ? אמר להם ר' טרפון: (ברכות ס"ו) בורא נפשות רבות וחסרון על כל מה שבראת חי העולמים. אמרו לו: למדתנו רבינו, השותה מים לצמאו כיצד מברך, למדנו רבנו באיזה זכות זכה יהודה למלכות? אמר להם רבי טרפון: רבותי, נגמרו השאלות – כעת אמרו אתם. אמרו אמר האחד: בזכות שאמר "מה בצע כי נהרוג את אחינו" שהצילו ממיתה. אמר להם ר' טרפון: דיה להצלה שתעמוד ותכפר על המכירה שנתן עצה למכרו ולא להשיבו אל אביו – על זה נותנים לו מלוכה?! אמר השני: **אם כן, בזכות שאמר ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני** [מעשה תמר] (שם לח). אמר להם דיה להודאה שתכפר על הביאה – עצם ההודאה זה כפרה על המעשה. זה לא מקנה מלכות. **אם כן, בזכות מה?** אמר השלישי: **בזכות שאמר ישב נא עבדך תחת הנער (שם מד)** – שלקח ערבות על בנימין והיה מוכן להיאסר

הנשיאים מזכיר שבטם ואחר כך מזכיר שמותם, וביהודה ויששכר מזכיר שם נשיאיהם תחלה, ואחר כך מזכיר שמותן, לפי שנחשון היה מלך ונתנאל היה מלכה של תורה, וכמה דתימא (משלי ח, טו): **בי מלכים ימלכו, ובכל מקום המלך מקדים לעמו, שנאמר (מיכה ב, יג): ויעבר מלכם לפנייהם וגו', (מלכים א ח, נט): לעשות משפט עבדו, ואחר כך (מלכים א ח, נט): ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו.**

אומר המדרש תנחומא {במדבר, אות יד} – **את מוצא בכל מקום יהודה ראשון. תחלה לדגלים, שנאמר: והחונים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה, הרי לחניה. לנסיעה מנין. שנאמר: ונסע דגל מחנה יהודה (במדבר י, יד). לקרבנות מנין. דכתיב: והי המקריב ביום הראשון נחשון בן עמינדב למטה יהודה (שם ז, יב). למלחמה מנין. דכתיב: מי יעלה לנו אל הכנעני בתחלה להלחם בו, ויאמר ה' יהודה יעלה (שופטים א, א-ב).**

שאלת השאלה – מה זכה יהודה, שבכל מקום הוא ראשון?

אומרים חז"ל {במדבר רבה, פרשה יג, אות ג} – על הפס' {משלי כט, כג} **גאות אדם תשפילנו וישפל רוח יתמך כבוד; אמר רבי ברכיה הכהן בר רבי בשם רבי לוי, אמר הקדוש ברוך הוא: יהודה אתה השפלת עצמך מפני אחיך הקטן הימך [שבת בפני יוסף – שקטן ממך, והשפלת עצמך בפניו מפני בנימין שקטן משניכם], חייך קשייך המשכן ויבואו השבטים להקריב, אין אחד מהם מקריב ראשון לפניך, אלא חולקים לך כבוד ואתה הוא שתקריב ראשון, הדין הוא דכתיב (במדבר ז, יב): והי המקריב ביום הראשון וגו' למטה יהודה וגו'.**

מביא המדרש דעה נוספת {שם אות ז} – למה הראשון שהקריב, היה נחשון בן עמינדב נחשון בן עמינדב למטה יהודה (במדבר ז, יב), למה נקרא שמו נחשון, על שם שירד תחלה לנחשול שבים. אמר רבי שמעון בן יוחאי אמר הקדוש ברוך הוא למשה מי שקדש את שמי בים הוא יקריב תחלה, וזה היה נחשון.

אם ככה, יהודה היה מלך אך הודח ממלכותו. אבל רואים לכל אורך הדרך שהוא הראשון לכל דבר; הראשון להקרבת קרבנות, הראשון שנוסע, הראשון שנלחם וכו' – התכונות שלו מסמלות מלוכה!

מצאתי דברי מכילתא בפרשת בשלח, שהייתי רוצה להעמיק בה בעזרת ביאורו הנפלא של הגאון ר' חיים שמואלביץ' {שיחות מוסר מאמר טז, שנת תשל"א [מאמר כ' שנת תשל"א בדפוסים החדשים]};

מספרים חז"ל {מכילתא, פרשת בשלח יד, כב} – **וכבר היו רבי טרפון וזקנים יושבין בצלו של שובך של יבנה ונשאלה שאלה זו לפנייהם – איך יתכן שהערבים שהורידו את יוסף**

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

שאלו לשמואל: {שם טו, כד} **וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל שְׂמוּאֵל חֲטָאֵתִי כִּי עֲבַרְתִּי אֶת פִּי הִ' וְאֶת דְּבָרֶיךָ כִּי יֵרָאֵתִי אֶת הָעָם וְאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם.**

הנה, טעם זה שנתן שאול לחטאו: "כִּי יֵרָאֵתִי אֶת הָעָם וְאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם", הוא הוא מה שהתריע שמואל עליו: "אם קטן אתה בעיניך", העונה היא מידה שאין למעלה הימנה, אבל למלכות נדרשת הנהגה של: "ויגבה לבו בדרכי ה'" (דברי הימים ב' יז, ו), ומלך שהינו "קטן בעיניו" ונוהג בעונה שלא במקומה, אינו ראוי למלוכה.

פגם זה של ענוה יתירה היה בעוכריו של שאול גם בחטאו הראשון, וכמו שאמר שאול אל שמואל {ש"א יג, יא} **כִּי רָאִיתִי כִּי נִפְץ הָעָם מֵעָלַי וְגו'**, גם כאן הוא פחד מפני העם, ורפיון ידיו נבע ממקור של: "קטן אתה בעיניך". נמצא א"כ כי שני חטאיו של שאול גורם אחד להם, וזהו מה שאמרו "שאלו באחת", היינו שהגורם היה אחד ולכן נחשב לאחת.

ולכן גם "עלתה לו", שאובדן מלכותו לא היה בתור עונש, אלא שלא היה ראוי לה, ודבר זה אינו בר מחילה.

לעומת שאול, דוד לקח אחריות למעשיו; ברגע שהגיע אליו נתן הנביא ואמר לו את משל כבשת הרש {ש"ב יב} – אמר לו "אתה האיש!" – דוד המלך לא ניסה להצטדק – "רגע... אבל אוריה נתן גט כריתות לאשתו ו...". – אלא מיד – {שם יג} **וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל נָתָן חֲטָאֵתִי לֵה'** – פירוש הדבר, הוא קיבל אחריות על מעשיו! – זו גבורה של מלכות!

ממשיך ר' חיים שמואלביץ' ואומר – האדם מטבעו מתאמץ תמיד להסיר מעל עצמו כל אחריות למעשיו, ולא רק כלפי אחרים אלא אפילו כלפי עצמו הריהו מתנער מכל דבר ואומר 'לא חטאתי', כמו שאמר הנביא ירמיהו ב, לד-לה: גם בכנפיך נמצאו דם נפשות אביונים נקיים וגו' ותאמרי כי נקיתי וגו' הנני נשפט אותך על אמרך לא חטאתי", הרי הדגש אינו על עצם החטא אלא על ההתנערות ממנו והסרת האחריות, ועל כך שופט הקב"ה את האדם.

ועד היכן הדברים מגיעים, אנו מוצאים בקין, שהשיב לקב"ה: "לא ידעתי השומר אחי אנכי" {בראשית ד, ט}, ובוודאי שלא היתה כוונת קין לרמות את הקב"ה, שהרי באדם גדול עסקין שהקב"ה מדבר אליו כאל נביא ד', אלא את עצמו רימה, הוא ניער מעצמו כל אחריות, עד שהיה משוכנע כי אמנם אין הוא יודע כלל היכן הבל אחיו, אין זה שייך אליו כלל.

וכן דרשו חז"ל בתנחומא {בראשית, אות ט} – **כִּיִּן שְׂאֵמֶר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵי הֶבֶל אַחֶיךָ? אָמַר לוֹ: לֹא יָדַעְתִּי, הַשּׁוֹמֵר אַחֵי אֲנֹכִי? אַתָּה הוּא שׁוֹמֵר כָּל הַבְּרִיּוֹת וְאַתָּה מִבְּקִשׁוֹ מִיָּדִי? מִשָּׁל לָמָּה הַדְּבָר דּוֹמָה, לִגְנֹב שֶׁגִּנַּב כָּלִים בְּלִילָה וְלֹא נִתְפַּשׁ. לְבַקֵּר תִּפְּשׂוּ הַשּׁוֹעֵר. אָמַר לוֹ: לָמָּה גִנַּבְתָּ אֶת הַכָּלִים? אָמַר לוֹ: אֲנִי גִנַּב וְלֹא הִנַּחְתִּי אֲמֹנֹתַי –**

במקומו. **אמר להם מצינו בכל מקום שהערב משלם.** לאחר שראו שהתשובות שלהם לא מתקבלות, אמרו לו: **רבי למדנו באיזו זכות זכה יהודה למלכות?** **אמר להם ר' טרפון: כשעמדו שבטים על הים זה אומר אני איני יורד תחלה, וזה אומר אני איני יורד תחלה, שנאמר סבבוני בכחש אפרים וגו' (הושע יב).** מתוך שהיו נוטלין עצה אלו ואלו קפץ נחשון בן עמינדב ושבטו אחריו לתוך גלי הים, לפיכך זכה למלכות, שנאמר "בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לועז היתה יהודה לקדשו" (תהילים קיד) **לכך ישראל ממשלותיו. אמר להם הקב"ה מי שקדש שמי על הים יבא וימשול על ישראל והודו לו הזקנים לרבי טרפון.**

המכילתא הזאת, היא פלא מופלא. כל א' נותן את תירוצו – מדוע יהודה נהיה מלך. שום תירוץ לא מתקבל, ואז אומר ר' טרפון – "אתם יודעים למה זכה יהודה להיות מלך?! כי נחשון בן עמינדב קפץ ראשון למים!"

אם היתה נשאלת השאלה 'מפני מה הקריב נחשון בן עמינדב ראשון' – ויהודה היה קופץ למים – מובן, שבזכות שיהודה קפץ למים, נחשון בן עמינדב נהיה מלך. אבל בגלל נחשון – חמש דורות אחרי יהודה – יהודה נהיה מלך – איזה מין תירוץ זה!?

כדי להבין מה מונח כאן, בואו נלמד רעיון נפלא, המופיע בספר השיחות של הגאון ר' חיים שמואלביץ';

אומרת הגמרא {מסכת יומא כב, ב} – שאול נכשל בעבירה אחת, ועלתה לו לרעה, שהוא נענש במיתה והפסד המלכות – ואילו דוד נכשל בשתיים, ולא עלתה לו לרעה, מפני שמצא חן בעיני ה'. "שאלו באחת", **מאי היא** איזוהי העבירה האחת שמצינו בשאלו? **מעשה דאגג** מלך עמלק שלא הרגו שאול כציווי ה'. שואלת הגמרא: **והא איכא** והרי ישנו גם **המעשה דנוב עיר הכהנים** וכיון שכך, הרי שגם לשאלו היו שתי עבירות?! משיבה הגמרא: **אמעשה דאגג** על המעשה של אגג **כתיב {שמואל א טו-יא} נחמתי** (התחרטתי) **כי המלכתי את שאול למלך.** הפס' הזה נאמר מיד אחרי המעשה של אגג, ולפני המעשה של נוב; ומכאן שעל המעשה של אגג כשלעצמו כבר הפסיד שאול את המלוכה. לפיכך אמר רב הונא שהעבירה האחת לבדה כבר עלתה לו לשאלו לרעה. ולענין דוד: **"דוד בשתיים"**, **מאי נינהו** מהן שתי העבירות שמצינו בדוד? **דאוריה** המעשה של אוריה **ודהסתה** והמעשה של 'הסתה' – דהיינו המנין שמנה דוד את ישראל, שבו נאמר {שמואל ב' כד, א} **וַיִּסָּף אֶף ה' לְחָרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּסֹּף אֶת דָּוִד בְּהֵם וְגו'**, וגרם בכך שיבוא עליהם דָּבָר.

אומר ר' חיים שמואלביץ' – ועיין שם בתוספות ישנים שהקשו שהרי גם בשאלו איכא שתיים, שלפני מעשה אגג נכשל בכך שהקריב את העולה ולא המתין לשמואל, ועל כך אמר לו שמואל {ש"א יג, יד} **וְעַתָּה מִמְּלַכְתְּךָ לֹא תִקּוּם בְּקֶשׁ ה' לוֹ אִישׁ כְּלָבְבוֹ וְגו'...** הבה נראה את התשובה שענה

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

"יודע אני ואף עפ"י כן..." – ומדליק את הסיגריה – והאחים היו מחליטים להורגו; האם היתה להם בעיה, לבוא ליעקב – להסתכל לו בעיניים, ולומר לו: "הוצאנו אותנו להורג, כי הוא חילל שבת בפרהסייה"?! – כנראה שלא!

אם ככה, אם אמרו האחים: "מה בצע כי נהרג את אחינו וכסינו את דמו" – פירוש הדבר, שהם לא היו בטוחים בפסיקה שלהם, ולכן היה עדיף להם למכור אותו ולא להרוג אותו. זאת אומרת, שיהודה לקח כאן אחריות למעשה ואמר: "רבתי, אם אתם שלמים עם הפסיקה – תעמדו מול יעקב אבינו ואל תסתתרו מאחורי ההריגה!"

אומר ר' חיים שמואלביץ – והכוונה בזה היא כי למרות שגמר הדין היה כהלכה, אך מאחר שאין אנו יכולים לקבל על עצמנו את אחריות המעשה, ונצטרך להעלים את מיתנו, עובדה זו כשלעצמה פוסלת ושוללת את פסק הדין מכל וכל, כי פסק דין שאי אפשר לקחת אחריות עליו אינו פסק דין. ועל ידי גילוי זה של רגש האחריות שהראה יהודה, זכה למלכות.

שאל ר' טרפון את התלמיד השני: "מפני מה זכה יהודה למלכות?" – אמר לו: "על שהודה במעשה תמר";

אין לנו מושג, מהי ההרגשה לעמוד מול בית דין; באה תמר ואומרת לו: "**הַכֹּר נָא לְמִי הַחֲתָמָה וְהַפְתִּילִים וְהַמָּטָה הָאֵלֶּה**" – יהודה היה יכול להעלים את זה ברגע אחד, שאף אחד לא הכיר או ידע מהמעשה – "תשאירי את זה פה, מחר נפרסם השבת אבידה" ☺ - אבל בכל זאת, אומר ר' חיים **שמואלביץ** – גם במעשה תמר גילה יהודה את גודל מידת האחריות שבו, בקבלו את האחריות המלאה למעשיו מבלי להתנער מהם, ואמר "**צִדְקָה מְמֹנִי**" {בראשית לח כו}.

שאל ר' טרפון את התלמיד השלישי: "מפני מה זכה יהודה למלכות?" – אמר לו: "**בזכות שאמר ישב נא עבדך תחת הנער** – שלקח ערבות על בנימין והיה מוכן להיאסר במקומו. **אמר להם ר' טרפון: מצינו בכל מקום שהערב משלם**;

נכון שכל ערב משלם. אבל יכל יהודה לטעון: "נכון שלקחתי ערבות על בנימין. אבל לא לקחתי ערבות על גנבים – מעולם לא תיארתי לעצמי שבנימין גונב!" – ברגע אחד, הוא יכל לברוח מהערבות!

אומר ר' חיים שמואלביץ – ואם אין הערבות מחייבת במידה כזו, הרי שמתוך הענוה שבו הפקיר את עצמו להציל את בנימין כי הרגיש את עצמו אחראי להשיבו אל אביו אפילו במחיר מסירות נפשו, ומידה זו של קבלת אחריות זיכתה אותו למלוכה, ורבנן סוברים כי הערבות מחייבת אף את זה, ואין כאן מידה גדולה של קבלת אחריות אלא מידת אחריות מן הדין.

מה אתה שואל אותי למה גנבתי?! זו העבודה שלי! ☺. **אָבֵל אַתָּה אֲמַנּוּתְךָ בְּשַׁעַר לְשֹׁמֵר** – התפקיד שלך זה לשמור, ובכל זאת לא שמרת כמו שצריך, **לְמָה הִנַּחְתָּ אֲמַנּוּתְךָ וְעַכְשָׁו אַתָּה אוֹמֵר לִי כִּי? וְאֵף קִיִּן כִּי אָמַר, אֲנִי הִרְגִּיתִי אוֹתוֹ, בְּרֵאתְךָ בִּי יֵצֵר הָרַע, אַתָּה שׁוֹמֵר אֶת הַכֹּל, וְלִי הִנַּחְתָּ אוֹתוֹ לְהִרְגוֹ** – היית צריך לדאוג לכך, שלא יצא לו האוויר מהריאות ☺, **אֵף אַתָּה שְׁהַרְגָתוֹ שְׁנִקְרֵאת אֲנֹכִי, שְׁאֵלוֹ קִבְלָתְךָ רַבְנֵי כְמוֹתוֹ, לֹא הִיִּיתִי מִתְקַנָּא בּוֹ**. חז"ל הבהירו לנו את כל טענותיו של קין ואת מאמציו לטהר את עצמו בק"ן טעמים, והכל סובב סביב ציר אחד, והוא כי אין אחריות המעשה מוטלת עליו, והוא שמתריע הנביא: "על אמרך לא חטאתי".

ומצינו בשעת הנסיון של יוסף שאמר לאשת פוטיפר {בראשית לט ח-ט}: "אין אדוני לא ידע אתי מה בבית וכל אשר יש לו נתן בידי וגו', ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת וחטאתי לאלקים". ועי"ש ברמב"ן שפירש: "משום חסרון דעת הנשים, לא דבר עמה מצד איסור עריות אלא שהדבר בגידה באדוניו אשר בוטח בו, "וחטאתי לאלוקים" בבגידה זו, כי רעה גדולה היא שיהא בה לי חטא לפני האלוקים, כי עיניו בנאמני ארץ ולא לפניו בוגד יבוא"; כלומר, כיון שסמך אדוני עלי ומסר לאחריותי כל אשר לו, הכי אוכל למעול באימון אשר האמין בי, אין לך חטא גדול כאדם שמקבל על עצמו אחריות ואינו עומד בה.

עפ"י הדברים האלה, נוכל להבין את דברי המכילתא;

ישבו הזקנים סביב ר' טרפון, ושאלו אותו: "רביה, מפני מה זכה יהודה למלכות?" – אמר להם: "תשמעו, מלך – תפקידו להיות אחראי על מעשיו! אם תמצאו את נק' האחריות של יהודה, תבינו למה הוא זכה למלוכה";

עמד הראשון ואמר: "הוא מלך, כי הוא לקח אחריות ואמר: **לז, כו} מַה בְּצַע כִּי נִהְרַג אֶת אַחִינוּ וְכִסִּינוּ אֶת דְּמוֹ**".

אומר רש"י – וכסינו את דמו. ונעלים את מיתנו.

שואל ר' חיים שמואלביץ – ונראה בביאור הענין, כי לכאורה תמוה, מאחר שדנו האחים את יוסף למיתה, ואף יהודה היה בכללם לגמור את דינו, מה ראה לחזור בו בטענת: "מה בצע וגו'", והרי לא חזר בו מעצם פסק הדין?²

ויש לשאול – מה היה קורה, אם ח"ו היה יוסף מגיע בערב שבת ומדליק סיגריה, והאחים מיד היו צועקים לעברו: "יוסף, מה אתה עושה???"

"אני רוצה לעשן..."

"אבל שבת!!! כל המחלל שבת עונשו בסקילה!!!"

² **ברוך שאמר**: הרי ישבו בדין כסנהדרין והחליטו שיש ליוסף דין של רודף, אז למה לברוח מפסק הדין שנפסק?!

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה צג, אות י} – ולא יכלו אחיו לענות אתו (בראשית מה, ב ג), אבא כהן ברדלא אמר, או לנו מיום הדין או לנו מיום התוכחה, בלעם חכם של העובדי כוכבים לא יכול לעמד בתוכחה של אתונו, הָדָא הוּא דְכָתִיב (במדבר כב, ל): הַהֶסְכֵּן הֶסְכַּנְתִּי לַעֲשׂוֹת לָךְ כֹּה וַיֹּאמֶר לֹא. יוֹסֵף קָטַן שֶׁל שְׁבֻטִים הָיָה וְלֹא הָיוּ יְכוּלִים לַעֲמֹד בְּתוֹכְחָתוֹ, הָדָא הוּא דְכָתִיב: וְלֹא יָכֹלוּ אַחֲיוּ לַעֲנוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנֵיו, לְכַשִּׁיבּוֹא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְיוֹכִיחַ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מַה שֶּׁהוּא, שְׁנֵאמַר (תהלים ג, כא): אוֹכִיחֶךָ וְאֶעֱרָכָה לַעֲיִיכָה, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.

ויוסף מדבר ללא הפסקה – פסוקים שלמים;

{שם ד} וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אַחֲיוּ גִשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ וַיֹּאמֶר אֲנִי יוֹסֵף אַחֲיֵכֶם אֲשֶׁר מְכַרְתֶּם אֹתִי מִצְרַיִם: {ה} וְעַתָּה אֵל תַּעֲבֹבוּ וְאֵל יַחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי מְכַרְתֶּם אֹתִי הֲנֵה כִּי לְמַחִיָּה שְׁלַחְנִי אֱלֹהִים לְפָנֵיכֶם: {ו} כִּי זֶה שְׁנַתִּים הָרַעַב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ וְעוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר אֵין חֲרִישׁ וְקָצִיר: {ז} וַיִּשְׁלַחְנִי אֱלֹהִים לְפָנֵיכֶם לְשׁוֹם לָכֶם שְׂאֵרִית בְּאָרֶץ וְלַהֲחִיּוֹת לָכֶם לְפָלְטִיטָה גְדֹלָה: {ח} וְעַתָּה לֹא אֶתֶם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הֲנֵה כִּי הָאֱלֹהִים וַיִּשְׁימֵנִי לְאֵב לְפָרְעָה וְלֹאֲדוֹן לְכָל בֵּיתוֹ וּמִשָּׁל בְּכָל אָרֶץ מִצְרַיִם: {ט} מִהָרוּ וְעָלוּ אֶל אָבִי וְאִמְרַתֶּם אֵלָיו כֹּה אָמַר בְּנֵךְ יוֹסֵף שְׁמֵנִי אֱלֹהִים לֹאֲדוֹן לְכָל מִצְרַיִם רָדָה אֵלַי אֵל תַּעֲמַד: {י} וַיִּשְׁבֹּת בְּאָרֶץ גֶּשֶׁן וְהָיִית קָרוֹב אֵלַי וּבְנֵיךְ וּבְנֵי בְנֵיךְ וְצִאֲנֶךָ וּבְקֶרֶךָ וְכָל אֲשֶׁר לָךְ: {יא} וְכָלכֹּלְתִי אֶתְךָ שָׁם כִּי עוֹד חֲמֵשׁ שָׁנִים רָעַב פֶּן תִּוָּרֶשׁ אֶתָּה וּבֵיתְךָ וְכָל אֲשֶׁר לָךְ: {יב} וְהֲנֵה עֵינֵיכֶם רְאוֹת וְעֵינַי אַחִי בְּנִימִין כִּי כִּי הִמְדַּבֵּר אֵלֵיכֶם: {יג} וְהִגַּדְתֶּם לְאָבִי אֵת כָּל כְּבוֹדִי בְּמִצְרַיִם וְאֵת כָּל אֲשֶׁר רָאִיתֶם וּמִהֲרַתֶּם וְהוֹרַדְתֶּם אֶת אָבִי הֲנֵה ...

כאלה דברים נרגשים, הייתי מצפה שלפחות אח אחד יוריד דמעה – אבל לא. כולם עומדים דום – אף אחד לא מדבר!

{יד} וַיִּפֹּל עַל צִוְּאָרֵי בְּנֵימִן אַחֲיוּ וַיִּבְךְּ וּבְנֵימִן בָּכָה עַל צִוְּאָרָיו – שני אחים מאותה האמא, בוכים אחד על השני. ושאר האחים ? כולם אותו דבר – יבשים כמו צנונית, אין אפילו דמעה אחת! 😊

עשרים ושנים שנה לא ראיתם אותו – לפחות משהו קטן???

שום דבר!

מתי הם מתחילים לדבר?

{טו} וַיִּנְשֶׁק לְכָל אַחֲיוּ³ וַיִּבְךְּ עֲלֵהֶם וְאַחֲרֵי כֵן דִּבְרוּ אִתּוֹ.

נשאלת השאלה – מה פירוש "וַיִּבְךְּ עֲלֵהֶם" – היה לו לומר 'וַיִּבְךְּ אִתָּם'!

³ והמדרש אומר, שהוא גם חיבק אותם.

אמר להם ר' טרפון: "כולכם צודקים. אבל יכול להיות שמעשה יהודה זה חד פעמי; מי אמר שמלכות יהודה, היא מלכות שעוברת בתורשה לדורות הבאים?! אלא אם רואים גם חמשה דורות אחרי, כאשר ניצבים כל השבטים מול ים סוף – זה אומר: 'מה פתאום אני ראשון?!' וזה אומר: 'מה פתאום אני ראשון?!', ומי שקופץ לבסוף זה נחשון בן עמינדב – סימן שמלכות יהודה זה לא דבר חד פעמי, אלא דבר שמושרש – דור אחר דור!"

נשאלת השאלה – מה כל זה קשור לברכת 'בורא נפשות' ?!

שואל הגאון ר' חיים קנייבסקי – לכאורה, ישנה שאלה בברכת 'בורא נפשות': מתחילים ברבים – 'בורא נפשות' ומסיימים ביחיד - 'להחיות בהם נפש כל חי'. היה צריך לסיים 'להחיות בהם נפשות כל חי'. למה 'נפש'?

כשיעקב אבינו יורד למצרים, אומרת התורה {מו, כז} כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִם שְׁבָעִים;

כותב רש"י – כל הנפש הבאה ליעקב. מצאתי בויקרא רבה (ד, ו.) עשו שש נפשות היו לו, והכתוב קורא אותן נפשות ביתו לשון רבים, לפי שהיו עובדין לאלהות הרבה. יעקב שבעים היו לו, והכתוב קורא אותן נפש, לפי שהיו עובדים לאל אחד.

אומרים המפרשים – הברכה הנפוצה ביותר ברוב המאכלים, היא ברכת 'בורא נפשות'.

הקב"ה ברא הרבה נפשות, כאשר כל נפש יש לה את הרצונות והצרכים שלה. אבל יש דבר אחד, שמאחד את כל הבריאה כולה – מים; אין אחד שלא אוהב ואין אחד שלא צריך!

אמרו התלמידים לר' טרפון: "למדתנו רבינו, השותה מים לצמאו כיצד מברך" – לימדת אותנו, שמה שכתוב "להחיות בהם נפש כל חי", פירוש הדבר ללכד את כולם מסביב למים; דהיינו אמרו התלמידים: "תלמד אותנו רבנו, מפני מה זכה יהודה למלוך על כל השבטים, ולאחד את כולם סביבו?"

אמר להם ר' טרפון: "מפני שלקח אחריות וקפץ ראשון למים!"

אם אלה הם פני הדברים, הייתי רוצה לעמוד על נושא נוסף:

בפרשת השבוע, כאשר האחים עומדים לפני יוסף – אומרת התורה: {מה, ג} וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אַחֲיוּ אֲנִי יוֹסֵף הַעוֹד אָבִי חִי וְלֹא יָכֹלוּ אַחֲיוּ לַעֲנוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנֵיו;

נתאר לעצמנו, לאחר כל מה שעשו האחים ליוסף; זרקו אותו לתוך בור... שיש בו כלבים... זרקו עליו אבנים – עשרים ושנים שנה חלפו, מבחינת האחים הוא איננו – פתאום נעמד מולם ואומר להם "אני יוסף!" – איזה פחד!!!

ברוך שאמר
משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

קראנו בשבוע שעבר: {מא, נ} **וליוסף ילד שני בנים בטרם תבוא שנת הרעב...**

כותב בעל הטורים – וליוסף. ב' במסורה וליוסף יולד שני בנים בטרם וגו'. ואיך וליוסף אמר מבורכת ה' ארצו. כדאמרינן כל המשתף עצמו עם הצבור בצרתם זוכה ורואה בנחמת צבור.⁴

איפה מצינו דבר כזה, שמלך משתף בצרת הציבור?!

אני רוצה לשאול שאלה – האם לנשיא ארה"ב יש בעיה עם זה שהורגים בסוריה בכל יום אלפי אנשים – אכפת לו משהו???

הוא אוכל את אותו אוכל. שומע את אותה מוזיקה. ממשיך לעשות ג'וינג עם הכלב שלו – הכל כרגיל!

אבל אתה אחראי על כל העולם – רוצחים בכל יום אלפי איש – תעשה משהו!!!

שום דבר – מתעדכן בבוקר כמה מתו ביום שלפני, ומעביר את הדף!

אבל תעשה משהו!!!

"למה זה צריך לעניין אותי?!"

אז למה התערבת בלוב ובסעודיה???

"כי שם יש ריח... של נפט..." – אם ח"ו יסגרו את השיבורים, אז כל גלון של נפט באמריקה יעלה בעוד כמה דולרים, ואז הכלכלה של אמריקה תתחיל להשתולל! – "אם זה לא נוגע אלי – זה לא אכפת לי!!!"

בסומליה ... בצ'רקסיה – כמה מתים בכל יום?? מאות אלפים!!! – אכפת למישהו? לא!

פעם בכמה זמן, קורה איזה אסון טבע שם – כולם שולחים להם חבילות, בעיקר מדינת ישראל – יש לה הרבה תרופות שפג תוקפם – שולחים להם בשמחה, במקום לזרוק לים ☺

הולך יוסף ורואה שהעולם בצער; מה אכפת לך? פרעה הוריד עגבניה אחת מסדר היום שלו, או הפחית בכמות הגזרים!?! – שום דבר. התפריט שלו נשאר אותו הדבר! – אמר יוסף: "אני לא ככה. אם העולם בצער – עליי להשתתף בצערו!"

שאלת השאלה – מאיפה לקח יוסף את ההנהגה הזאת???

ועוד יש לשאול, מה אתה בוכה – הם צריכים לבכות!!!

אם אלה הדברים, אני רוצה לומר יסוד שיביא אותנו להבנה גדולה – מיהו יוסף:

עד עכשיו אמרנו, שיוסף הוא מלך משום ששלט על יצרינו; יהודה הוא ג"כ מלך, משום שגילה אחריות על מעשיו.

נעמוד כעת על תכונה נוספת, שנדרשת למלך;

בפרשת וזאת הברכה, מברך משה רבינו את יוסף – {לג, יג} **וליוסף אמר מברכת יהוה ארצו ממגד שמים מטל ומתהום רבצת תחת: יד וממגד תבואת שמש וממגד גרש ירחים: טו ומראש הררי קדם וממגד גבעות עולם: טז וממגד ארץ ומלאה ורצון שכני סנה ...**

אומר רש"י – **ורצון שוכני סנה.** כמו שוכן סנה, ותהא ארצו מבורכת מרצונו ונחת רוחו של הקב"ה, הנגלה עלי תחלה בסנה.

פירוש הדבר, ברך אותו משה ואמר לו – "הקב"ה ששכן בסנה, הוא יברך אותך!"

'ברכה ליוסף, כי הקב"ה שכן בסנה' – מה קשור הסנה לכאן?! מילא, היה אומר לו: "האלקים שהיה בהר סיני עם כ"ב אלף מלאכי שרת – הוא שיברך אותך!" – מה יש בסנה הזה?

באים חז"ל, ומגלים לנו מה טמון בסנה:

הקב"ה נגלה למשה רבינו, בפעם הראשון, בסנה – מזה סנה?

אומרים חז"ל – זהו שיח קוצני מלא בקוצים, שאם נכנסת אליו ציפור, היא לא תצליח לצאת בחזרה [מעין צמח טורף].

נשאלת השאלה – אם ככה, למה בחר הקב"ה להתגלות דוקא בשיח קוצני שכזה?!

אמר הקב"ה למשה: "כשהעם שלי נמצא במצרים וסובל ייסורים, אני לא יושב על כיסא הכבוד אלא נכנס ויושב בתוך שיח קוצני – לקיים מה שנאמר {תהלים צא, טו} **עמו אנכי בצרה**". הלך משה והשתתף בצערם של ישראל, שנאמר {שמות ב, יא} **וירא בסבלתם.**

אם ככה, באה התורה ומלמדת אותנו מיהו יוסף; מברך אותו משה, שהקב"ה שהיה בסנה – הוא יברך אותך;

שאלנו – למה?

כי יוסף היה הבנאדם היחיד, שידע להרגיש את המהלך של 'רצון שכני סנה' – עוד לפני שהיה סנה! – ולמה?

⁴ **ברוך שאמר:** שלא שימש מיטתו בשני הרעבון – "העולם בצער ואני אנהל חיים רגילים!?! – פרש מאשתו!

הוא אלא בצאן, אמרו רבותינו, כשהיה משה רבינו עליו השלום רועה צאנו של יתרו במדבר, ברח ממנו גדי, ורץ אחריו עד שהגיע לחסית, כיון שהגיע לחסית, נדדמנה לו ברכה של מים, ועמד הגדי לשתות, כיון שהגיע משה אצלו, אמר אני לא הייתי יודע שרץ היית מפני צמא, עיף אתה, הרפיבו על כתפו והיה מהלך. אמר הקדוש ברוך הוא, יש לך רחמים לנהג צאנו של בשר ודם כך חייך אתה תרעה צאני ישראל, הוי: ומשה היה רועה.

אם ככה, כמו דוד ומשה שהיה אכפת להם מן הצאן – כך היה גם יוסף – "רעה את אחיו בצאן והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו"; ראה שאחיו מתנכלים לבני השפחות – לקח עליהם חסות – "אני אגן עליכם!" – היה אכפת לו מצערן של השני!

ראה זאת יעקב אבינו ואמר: "זו תכונה של מלכות", וזה שנאמר (לז, יא) **ואביו שמר את הדבר** – "הוא לא סתם חולם להיות מלך. יש לו את התכונות לכך!!!"

כותב הרמב"ם {הלכות מלכים פ"ג ה"ו} – מיהו מלך? **שלב** הוא **לב כל קהל ישראל**!

האחים עומדים מול יוסף, לאחר עשרים ושנים שנות נתק – הרגשה שאין לתאר ואין לשער! – עומד מולם יוסף ואומר להם: "אני יוסף" – אם לא דום לב, לפחות הם היו במצב של שוק 😊

ניגש יוסף לכל אחד מאחיו – ומה עושה??? – אומרת התורה: **"ויבך עליהם"**;

שאלנו – מה פירוש **'עליהם'**?

אמר להם יוסף: "אני כבר בכיתי אתמול, כשראיתי את בנימין אחי אחרי עשרים ושנים שנה – בכיתי מספיק! אבל כעת, כשאני רואה אתכם שאינכם מסוגלים לענות – את הצער שלכם אני לוקח!" – כי זו היא מידתו של יוסף **"עמו אנכי בצרה"** – ולכן אומרת התורה **"ויבך עליהם"** – הוא לא בכה על עצמו, אלא על הצער שהרגישו האחים באותו רגע – איך עשינו לו את זה!.

אמרו האחים: "אם אתה מסוגל לבכות על הצער שלנו, כעת אנחנו מבינים שכל הדיבה שהוצאת עלינו, היה מתוך דאגה לנו!" – אז הם באו והחלו לדבר איתו.

מתי יוסף נשבר ?

יהודה מדבר ומדבר – פתאום ולא יכל יוסף להתאפק {מה, א} – מה קרה פתאום???

אומר לו יהודה: {מד, לב} **כי עבדך ערב את הנער**;

נשאלת השאלה – מה פירוש **'ערב'** ?

מהקב"ה במעמד הסנה – **'רצון שכני סנה'**; אמר לו משה: "אתה הראשון שידעת, כיצד הקב"ה מתנהג!"

בא הספר **מתנת חיים**, ואומר יסוד אדיר;

{לז, ב} **יוסף בן שבע עשרה שנה היה רעה את אחיו בצאן והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו.**

נשאלת השאלה – מה פירוש **"היה רעה את אחיו בצאן"**?

כותב הספורנו – היה רועה את אחיו בצאן. היה מנהיג ומורה אותם במלאכת מרעה הצאן.

"והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו" – היה רואה יוסף, שאחיו מזלזלים בהם – אמר להם: "חבר'ה, אני אתם איתי! אני אגן עליכם!"

מה אתם מגן עליהם?! – יוסף לוקח אחריות על הכל!

נשאלת השאלה – מאיפה לקח יוסף את התכונה הזאת?

אני רוצה לגלות מהי תכונת מלוכה, כפי שחז"ל מלמדים אותנו. ולנסות להסביר זאת עפ"י משל:

ישנה שאלה ידועה, ששואלים אותה בכל מקום – האם דיג אוהב דגים???

אם הוא היה אוהב דגים, הוא לא היה מוציא אותם מהמים. ואם הוא בכל זאת הוציא אותם – סימן שהוא לא אוהב אותם, אלא אוהב את עצמו!

ישנם הרבה בני אדם ש'אוהבים' צאן; הם לא אוהבים את הצאן עצמו, אלא את הכסף שבא בעקבות הצאן. מבחינתם, אם משרד הבריאות נותן כעת על כל כבשה 100 אלף שקל, שכל הצאן ימותו עכשיו במגפה! ☹

אתם רוצים לדעת איך בוחר הקב"ה מלך?

אומרת התורה: {שמות ג, א} **ומשה היה רעה את צאן יתרו חתנו.**

אומרים חז"ל {שמות רבה, פרשה ב, אות ב} – **ולמי** [ואת מי] **בוחר** הקב"ה? **לצדיק**, **שנאמר** (תהלים יא, ה): **ה' צדיק יבחרו**, [במה הוא בוחרנו], **במרעה צאן**. **בדק לדוד בצאן ומצאו רועה יפה**, **שנאמר** (תהלים עח, ע): **ויקחהו ממקלאת צאן**, מהו **ממקלאת צאן**, כמו (בראשית ח, ב): **ויכלא הגשם**, היה מונע הגדולים מפני הקטנים, והיה מוציא הקטנים לרעות, כדי שירעו עשב הרך, ואחר כך מוציא הזקנים כדי שירעו עשב הבינונית, ואחר כך מוציא הבחורים שיהיו אוכלין עשב הקשה. אמר הקדוש ברוך הוא, מי שהוא יודע לרעות הצאן איש לפי כחו, יבא וירעה בעמי. הָדָא הוא דכתיב (תהלים עח, עא): **מאחר עלות הביאו לרעות בעֶקֶב עמו**. ואף משה לא בחרו הקדוש ברוך

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה צג, אות יב} – ויפל על צוארי בנימן אחיו ויבך (בראשית מה, יד), וכי שני צוארים היו לו לבנימין, אלא אמר רבי אלעזר בן פדת יוסף ראה ברוח הקדש ששני בית המקדשות עתידין לבנות בחלקו של בנימין ועתידין לחרב, (בראשית מה, יד): ובנימן בכה על צואריו, ראה שמשכן שלה עתיד להעשות בחלקו של יוסף ועתיד לחרב. (בראשית מה, ב): ויתן את קלו בבכי, כשם שלא פיס יוסף את אחיו אלא בבכיה, כך הקדוש ברוך הוא אינו גואל את ישראל אלא מתוך בכיה, שנאמר (ירמיה לא, ח): בבכי יבאו ובתחנונים אובילים.

אם רוצים אנו לדעת כיצד יכולים אנו להיגאל, בשעה שנמצאים בגלות הקשה הזו – אומרים לנו חז"ל: "בבכי יבאו ובתחנונים אובילים" – להרגיש את צער השני, להיות נושא בעול עם חברו; המצב בעם ישראל כ"כ קשה – אין מקום בעולם שאין בו אנשים חולים, אין מקום בעולם שאין בו מעכבי שידוכין... כמה אנשים שעוד לא זכו להקים בתים... כמה אנשים שהקימו בתים, אבל עדיין אין להם ילדים... כמה אנשים שיש להם ילדים, אבל לא הולכים בדרך התורה – כמה צרות!!!

כשיגאל אותנו הקב"ה בקרוב ממש, הוא יבכה ביחד איתנו על מנת להראות לנו כיצד הוא נשא בעול איתנו. אבל עד אז, שכל יהודי ייקח על עצמו להיות נושא בעול עם חברו – ירגיש את צער השני, ואז בשבוע הבא בע"ה, נזכה לקבל פני משיח צדקנו אמן ואמן!!!

אומרים רבותינו – אנחנו מעורבים זה בזה; אם אין לך, אתה לוקח ממני – ביחד!

אמר לו יהודה: "הצער של בנימין והצער שלי – אותו הדבר. אני לא מסוגל לעמוד בצער של אבא!"

אמר לו יוסף: "אם ככה, הגעתם להנהגה של מלכות שנדרשת להנהגה של כלל ישראל!" – הנהגת 'שכני סנה' – להשתתף בצער הזולת!

אומרים רבותינו – כאן יוסף כבר לא יכל יותר להתאפק; כי הנה המלכים נועדו – אלו יהודה ויוסף, שתי הנהגות של מלכות; יוסף ששולט על גופו ויהודה שמקבל אחריות למעשיו – כאן שניהם נועדו על אותו קו – ומהו אותו קו? – יהודה שדאג לבנימין, ויוסף שכל חייו היה לו דבר א' מול העיניים – טובת האחים והרצון לדאוג להם! – {לז, יא} ואביו שמר את הדבר – זהו הדבר ששמר יעקב אבינו, במשך עשרים ושנים שנה מאז תחילת החלומות – את אותו יסוד, שתכונת המלכות נמצאת ביוסף!

אם ח"ו לא יגיע משיח צדקנו, בשבוע הבא יחול צום עשרה בטבת. כולנו תקוה שכבר יגיע משיח צדקנו עד שבוע הבא;

נאמר בפס' {מה, יד} ויפל על צוארי בנימן אחיו ויבך ובנימן בכה על צואריו;

פרשת ויגש – הבכי שלא נגמר – שנת תשפ"א.

אומרים חז"ל {במדבר רבה, פרשה י"ד, אות ב} – מי הקדימי ואשלים, מדבר ביוסף שהוא הקדים ושמר את השבת עד שלא נתנה (בראשית מג, טז): וטבח טבח והכן, אמר רבי יוחנן ערב שבת היתה ואין הכן אלא לשבת, שנאמר (שמות טז, ה): והיה ביום הששי והכינו וגו'.

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת ויגש. נעסוק בתחילה בפרשת השבוע, ובסיום השיעור נייחד דברים לצום י' בטבת.

פרשת השבוע מהווה המשך לפרשה הקודמת – פרשת מקץ, שם מזמין יוסף את אחיו לסעודה, כמ"ש {מג, טז} **ויאמר לאשר על ביתו הבא את האנשים הביתה וטבח טבח והכן כי אתי יאכלו האנשים בצחקים;**

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

בזה כי יוסף אחי יושב אתי פה על הכסא. ויאמר אליו יוסף אני הוא יוסף אחיך אך אל תגלה את הדבר הזה אל אחיך. הנני שולח אותך עמם וילכו וצויתי להשיב אתכם העירה ולקחתך מאתם. והיה אם יתנו את נפשם והלחמו עליך אז ידעתי כי נחמו על אשר עשו לי ונודעתי אליהם. ואם יעזבוך ולקחתי אותך וישבת אתי ושלחתי אותם וילכו להם ולא אודע אליהם.

ממשיכה התורה ואומרת: {מד, א} ויצו את אשר על ביתו לאמר מלא את אמתחת האנשים אכל כאשר יוכלון שאת ושים כסף איש בפי אמתחתו: {ב} ואת גביעי גביע הכסף תשים בפי אמתחת הקטן ואת כסף שברו יעש כדבר יוסף אשר דבר: {ג} הבקר אור והאנשים שלחו המה וחמריהם: {ד} הם יצאו את העיר לא הרחיקו ויוסף אמר לאשר על ביתו קום רדף אחרי האנשים והשגתם ואמרת אליהם למה שלמתם רעה תחת טובה.

אומר הפרדס יוסף – הם יצאו את העיר לא הרחיקו וגו'. והגאון הקדוש רבן של כל בני הגולה אדמו"ר מגור שליט"א אמר שראה בכתבי ר' חיים ויטאל ז"ל דהנה תפלת הדרך מועיל שלא יוזק, ועיין מזה בשולחן ערוך אורח חיים [סי' ק"י סעיף ד] ומחויב רק כשהרחיק פרסה עיין שם, ויוסף ידע שהם יתפללו תפלת הדרך, ומרן שליט"א הוסיף על דבריו דמשום הכי צוה יוסף למלא את אמתחות האנשים כאשר יוכלון שאת כדי שלא יסעו מהר, וע"י כן יהיה להם בנקל לרדוף אחריהם.

{שם ה} הלא זה אשר ישתה אדני בו והוא נחש ינחש בו הרעתם אשר עשיתם: {ו} וישגם וידבר אליהם את הדברים האלה: {ז} ויאמרו אליו למה ידבר אדני כדברים האלה חלילה לעבדיך מעשות כדבר הזה: {ח} הן כסף אשר מצאנו בפי אמתחתינו השיבנו אליך מארץ כנען ואיך נגנב מבית אדניך כסף או זהב.

יש להם אליבי: "אם אנחנו גנבים, לא היינו מחזירים את הכסף; אם החזרנו את הכסף למה שנגנוב את הגביע?!"

הקל וחומר הזה לכאורה, מופרך; אתם טוענים שלא גנבתם את הגביע "כי החזרנו את הכסף" – הרי כל גנב מתחיל כך עושה; מה עושה גנב מתחיל?

הוא עולה לאוטובוס ורוצה לגנוב לאחד הנוסעים את הארנק. אבל הוא לא יודע באיזה כיס הארנק של פלוני נמצא – אז מה הוא עושה? הוא זורק על הרצפה מטבע של 10 שקל ופונה לקרבן – "סליחה אדוני, זה שלך? שלי זה לא. זה כנראה שלך – בבקשה" – ואז הוא רואה מאיפה הוא מוציא את הארנק, ואז הוא יודע על איזה כיס 'להשתפשף' ©

בתחילה, חששו האחים שמא ההזמנה היא משום הכסף שנמצא באמתחתם – {מג, יח} ויראו האנשים כי הובאו בית יוסף ויאמרו על דבר הכסף השב באמתחתינו בתחלה אנחנו מובאים להתגלל עלינו ולהתנפל עלינו ולקחת אתנו לעבדים ואת חמרינו – ומיד הם מתנצלים על הדבר, ואז אומר להם האחראי – {שם כג} ויאמר שלום לכם אל תיראו אליהם ואלהי אביכם נתן לכם מטמון באמתחתכם כסף כסף בא אלי ויצא אליהם את שמעון ... יוסף מגיע, אומרת התורה: {שם כט} וישא עיניו וירא את בנימין אחיו בן אמו ויאמר הנה אחיכם הקטן אשר אמרתם אלי ויאמר אליהם יחנך בני: {ל} וימחר יוסף כי נקמרו רחמיו אל אחיו ויבקש לבכות ויבא הסדרה ויבך שמה: {לא} וירחץ פניו ויצא ויתאפק ויאמר שימו לחם: {לב} וישומו לו לבדו ויבדו ויבדו וילמזרים האקלים אתו לבדם כי לא יוכלו המזרים לאכל את העברים לחם כי תועבה הוא למזרים: {לג} וישבו לפניו הבקר כבכרתו והצעיר כצעירתו ויתמהו האנשים איש אל רעהו – מה בדיוק עשה יוסף?

אומר רש"י – הבכור כבכורתו. מכה בגביע וקורא ראובן שמעון לוי ויהודה יששכר וזבולון, בני אם אחת, הסבו כסדר הזה שהוא סדר תולדותיכם וכן כלם, כיון שהגיע לבנימין אמר זה אין לו אם ואני אין לי אם ישב אצלי.

{שם לד} וישא משאת מאת פניו אליהם ותרב משאת בנימין ממשאת כלם חמש ידות וישתו וישכרו עמו.

אומר רש"י – חמש ידות. חלקו עם אחיו ומשאת יוסף ואסנת ומנשה ואפרים.

נשאלת השאלה – ולמה נתן יוסף לבנימין כ"כ הרבה מנות?

אומר המדרש הגדול – רמז לו שעתיד לצאת ממנו מרדכי שלבוש בחמשה תכסיסי מלכות, דכתיב {אסתר ה, טו} ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחר ועטרת זהב גדולה ותכריף בוץ וארגמן וגו'.

דבר נוסף, **אומר הילקוט שמואל** – חמש ידות. רמז לדורות שיבנה בית המקדש בחלקו, ויהיו בו חמשה דברים ביתר שאת, שכינה, וארון, ואורים ותומים, ונבואה, ואש משמים ... ועל זה אמר 'אלקים יחנך', כי המקדש יש בו לויית חן.

נוסף עוד קטע א' מדברי ספר הישר;

כתב ספר הישר – ויצו [יוסף] ויביאו לפניו את משטר הככבים אשר לו אשר בו יודע יוסף את כל העתים. ויאמר יוסף אל בנימין שמעתי כי העברים יודעים בכל חכמה התוכל לדעת מאומה בזה. ויאמר בנימין גם עבדך ידע בכל חכמה כאשר הורני אבי. ויאמר יוסף אל בנימין הבט נא בזה הכלי והבן איפה הוא אחיך יוסף במצרים אשר אמרתם למצרים ירד. ויקח בנימין את הכלי ההוא את משטר כוכבי השמים ויתחם ויבט בו לדעת איפה אחיו. ויחלק בנימין את כל ארץ מצרים לארבעה חלקים וימצא את יוסף אחיו כי הוא היושב לפניו על הכסא ויתמה בנימין מאד. וירא יוסף את בנימין כי תמה מאד ויאמר אל בנימין מה ראית ועל מה תתמה. ויאמר בנימין אל יוסף רואה אני

מיד לאחר מכן, אומרת התורה: {שם יג} **וַיִּקְרְעוּ שְׂמֹלֶתֶם וַיַּעֲמֹס אִישׁ עַל חֲמֹרוֹ וַיִּשְׁבּוּ הָעִירָה.**

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה פד, אות כ} – **רבי פינחס בשם רבי הושעיא אמר, שבטים גרמו לאביהם לקרע, והיכן נפרע להם, במצרים, שנאמר (בראשית מד, יג): ויקרעו שמלתם וגו'. יוסף גרם לשבטים לקרע, עמד בן בנו ונפרע לו, שנאמר (יהושע ז, ו): ויקרע יהושע שמלתיו. בנימין גרם לשבטים לקרע, והיכן נפרע לו, בשושן הבירה, שנאמר (אסתר ד, א): ויקרע מרדכי את בגדיו. מנשה גרם לשבטים לקרע, לפיכך נתקרעה נחלתו, חציה בארץ הירדן וחציה בארץ כנען.**

ממשיכה התורה ואמרת: {שם יד} **וַיבֹא יְהוּדָה וְאָחִיו בֵּיתָה יוֹסֵף וְהוּא עוֹדְנוּ שֵׁם וַיְפִלוּ לְפָנָיו אֶרְצָה: {טו} וַיֹּאמֶר לָהֶם יוֹסֵף מָה הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם הֲלוֹא יָדַעְתֶּם כִּי נָחַשׁ יִנְחַשׁ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמֹנִי: {טז} וַיֹּאמֶר יְהוּדָה מֶה נֹאמַר לְאֲדֹנָי מֶה נִדְבַר וּמָה נִצְטַדֵּק הָאֱלֹהִים מִצָּא אֶת עוֹן עַבְדֶּיךָ הֲנֵנוּ עַבְדִּים לְאֲדֹנָי גַּם אָנַחְנוּ גַם אֲשֶׁר נִמְצָא הַגְּבִיעַ בְּיָדוֹ.**

שאלת השאלה – על איזה עוון מדובר בדיוק?

אומר הנצי"ב **מוולוז'ין** {העמק דבר, מקץ} – **מצא את עון עבדיך**. דכבר ידוע הא דתנן באבות פ"ד [משנה ט]: "המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני". ולא דוקא עון ביטול תורה, דהוא הדין כל דבר עבירה שאדם עושה לרצונו סופו שיבא לידי אותה עבירה נגד רצונו. על כן חשב יהודה כי באשר עשו עון במה שהרחיקו את יוסף מאביהם ברצונם, "מצא האלהים עון" כזה להביא לידם ברוב צער ויגון. הן אמת שא"כ אם הם חטאו בנימין מה חטא, אבל ידוע מאמרם ז"ל בפרק החובל {ב"ק צב, א} "בהדי הוצא לקי כרבא"⁶, וא"כ עיקר החטא והעונש הוא עליהם ובנימין לוקה עמהם.

{שם יז} **וַיֹּאמֶר חֲלִילָה לִי מַעֲשׂוֹת זֹאת הָאִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא הַגְּבִיעַ בְּיָדוֹ הוּא יְהוָה לִי עַבְדִּי וְאַתֶּם עָלוּ לְשִׁלּוֹם אֶל אֲבִיכֶם – ובכך מסתיימת פרשת מקץ.**

לפני שניגש לביאור הדברים, נעמוד תחילה על שאלתו של **האור החיים הקדוש** – לשם מה עשה יוסף את אותו מעשה, שהטמין את הגביע באמתחת בנימין?

כותב **האור החיים הקדוש** – **מלא וגו' ואת גביעי וגו'**. צריך לדעת טעם יוסף בעניינים אלו. ואם לצערם הלא מעשיו מוכיחים כי גמר בלבו השלום ואכל ושתה עמהם והראה להם

'החזרנו לך את הכסף – זה סימן שאנחנו לא גנבים!' – מה הראיה?! רציתם כנראה להראות שאתם בסדר וככה להסיח את דעתנו ואז לגנוב את הגביע!

שאלת השאלה – בהתחלה אמר להם מנשה "למה שלמתם רעה תחת טובה" ואח"כ אמר להם "הרעתם אשר עשיתם" – בשביל מה לחזור על הדברים?!

אומר **האור החיים הקדוש** – **הרעותם אשר עשיתם**. קשה אחר שאמר למה שלמתם רעה תחת טובה מה מקום לומר **הרעותם** וגו'. הלא אין לך רעה בעולם כמשלם רעה תחת טובה. ואולי שנתכוין לסתור הוכחת ההפכיות ממה שהחזירו הכסף השכוח באמתחתם, כי זה האיש אשר אליו גלו שהשיבו עמהם כסף הנמצא אתם ואם כן יעשה ק"ו הן כסף וגו' ואיך נגנוב כמו שהשיבוהו אחר כך, לזה אמר **הרעותם אשר עשיתם** כי בזה סתרתם לאותה חזקה שהחזקתי אתכם בכשרות במעשה אשר עשיתם בהשבת הכסף והורעה חזקתם כי לא אנשי אמת הם ותולה אני המעשה בדרך מקרה והוא מהמקרים אשר יעשו גם הגנבים ולא ממוסר השכל.

פירוש הדבר, מנשה ידע שבאותו רגע שהוא ישאל אותם למה הם גנובו את הגביע, הם יאמרו לו את הקל וחומר שלהם; אמר להם מנשה: "הקל וחומר שלכם יפה, אבל הוא לא עובד על גנבים!" – למה? מסיבה פשוטה מאד;

כאשר נבאדם רוצה להרוויח 'קצת' דולרים בבורסה ליהלומים, הוא נכנס שם לא' החנויות וקונה במזומן אבן בעלות של מאה אלף דולר. אח"כ הוא הולך מוכר אותה ברווח של כמה דולרים בודדים ואז חוזר וקונה ואז שוב מוכר – וכך חוזר הגלגל, ובכך הוא רוכש את אמון המוכרים. עד שיום א' הוא נכנס לחנות ואומר למוכר, שהוא צריך כמה אבנים לכתר של מלך אבו-דבי – לוקח כמה אבנים בחצי מיליון דולר ומדליק את הווישרים⁵ ©

אמר להם מנשה: "הבאתם לנו כסף שהיה אצלכם בשק כדי להראות שאתם אמינים, ובכך הסחתם את דעתנו והצלחתם לגנוב את הגביע!" – וזה מה שנאמר "הרעתם אשר עשיתם" – "עשיתם את התרגיל הזה כדי לגנוב את הגביע – זה רוע בהתגלמותו!"

אומר להם מנשה – "בסדר. נאמר שיש לכם קל וחומר. אבל על שניים מכם הקל וחומר הזה לא תופס – בנימין לא היה כאן בסיבוב הקודם ושמעון היה בכלא!" – ולכן {מד, יב} **ויחפש בגדול החל ויבקטן כלה וימצא הגביע באמתחת בנימין.**

⁶ **ברוך שאמר:** פירוש, שעוקרים את הערוגה, עוקרים ביחד עם התבואה גם את כל הקוצים והעשבים יחד.

⁵ **ברוך שאמר:** היינו 'שלום ולהתראות'

שלום. ואולי כי נתכוין לג' דברים. הא' כדי שיכופר להם עון הגניבה שגנבוהו היה עושה להם דברי חשד כדי שיהיה הבושת על מין העון עצמו של יוסף ויכופר עונם. והב' לראות אם יתנו נפשם על בנימין ובאמצעות זה יכיר כי מודדין מדידת אחוה עם אחיו ויכפר להם עונם, הג' לרמוז להם ענין הגניבה אולי יתחילו להרגיש כי יש מי שמכיר מעשיהם בבית הלז, וכן מצינו לו שהיה רומז להם הדבר בפרטים אחרים דכתיב (מ"ג ל"ג) וישבו לפניו הבכור כבכורתו וגו' וכאלה רבות.

א"כ הגביע נמצא באמתחת בנימין והאחים חוזרים בחזרה;

אומרים חז"ל (תנחומא, מקץ, אות י') – **וְהָיוּ הַשְּׂבָטִים עֹמְדִין וּמַחְבְּטִין לְבִנְיָמִין עַל כְּתָפָיו וְאוֹמְרִין לוֹ, אֵי גִנְבָא, בְּרָא דְגִנְבָתָא גִנְבַּן בִּן גִּנְבָתִי, בִּן אִמְךָ אַתְּ, כֶּךָ בִּישָׁה אִמְךָ אֶת אָבִינוּ. וּבִשְׂבִיל אוֹתָן הַמְּכֹת שֶׁהָיוּ בְּכַתְפָיו, זָכָה שֶׁתְּשַׁרְה שְׂכִינָה בֵּין כְּתָפָיו, שֶׁנֶּאֱמַר: חֲפָף עָלָיו כָּל הַיּוֹם וּבֵין כְּתָפָיו שָׁכַן (דברים לג, יב).**

בא הספר בית אפרים ומבאר את דברי המדרש;

רחל אמנו גרה בבית אביה הרבה שנים. מאז שהיא התחתנה עם יעקב אבינו, היא גרה עוד 13 שנים נוספות; במשך אותם 13 שנים, יעקב אבינו יודע שלבן משתמש בתרפים, ואעפ"כ הוא לא אומר לו שום דבר ולא מנסה אפילו להחזיר אותו בתשובה. לפני שהם עוזבים את בית לבן, אומרת רחל אמנו: "לפני שאנחנו הולכים, אסחוב לו את התרפים מהבית!"

נשאלת השאלה – מה קרה פתאום שזה מפריע לך?!

מביאים חז"ל שתי דעות; דעה ראשונה, היא ידעה שהתרפים יכולים לגלות לו איפה הם נמצאים. דעה שניה, אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה עד, אות ה'} – **גִּנְבַּ רַחֵל אֶת הַתְּרָפִים אֲשֶׁר לְאָבִיהָ, וְהָיָה לֹא נִתְקַנְנָה אֶלָּא לְשֵׁם שְׂמִים, אֲמָרָה מָה אֲנִי מְזִיל לִי וְנִשְׂבֹּק הַדִּין סְבָא בְּקִלְקוּלִיהָ אִיךְ אֶעְזֹב אוֹתוֹ וְהוּא יִמְשִׁיךְ לַעֲבוֹד ע"ז?!** לְפִיכֶךָ הֲצָרָךְ הַכְּתוּב לֹמַר: וְתִגְנֹב רַחֵל אֶת הַתְּרָפִים אֲשֶׁר לְאָבִיהָ.

כותב רבינו בחיי – ומה שגנבה אותם כדי לעקור עבודת גלולים מבית אביה. וכן הקב"ה הבטיח לבניה להעביר ע"ג מן העולם, הוא שכתוב {ישעיה ב} והאלילים כליל יחלוף.

יוצא א"כ, שלרחל אמנו כאב על אביה שימשיך לעבוד ע"ז; אמרה רחל: "אם אגנוב לו אותם, אולי הוא יחשוב עם עצמו ויאמר 'אם אפשר לגנוב לי את האלהים – אז מה הוא שווה?!' – ואולי יעשה תשובה" – הקנאות שלה לע"ז, היא זו שגרמה לה לגנוב את התרפים.

אומר הבית אפרים, האחים חשדו בבנימין שהוא זה שגנב את הגביע; הם לא חשדו בו משום שחשבו שיש לו אוסף של גביעים, או משום שיש לו תאות ממון. הם ידעו שיש לו את התכונה של עקירת ע"ז, בדיוק כמו שהיה לרחל אמו; כמו שרחל אמו רצתה לעקור ע"ז, סברו האחים שכאשר ראה בנימין שאותם תרפים⁷ שהשתמש בהם לבן, משתמש בהם כעת המושל במצרים – זו הסיבה שהוא גנב את הגביע, כדי לעקור ע"ז מן העולם; אמרו לו האחים: "לקחת את התכונה של אמא שלך – הכל בסדר. אבל למה אתה עושה את זה פה – בבית של פרעה?! – אתה מסכן את כולנו!"⁸ – ולכן הכו אותו האחים, על זה שהוא סיכן אותם במעשה הקנאות שלו. ולכן כינו אותו בשם 'גנב בן גנבת' – לא שח"ו רחל אמנו הייתה גנבת, אלא על כך שהוא ירש ממנה את תכונת הקנאות, שגנבה מאביה את התרפים על מנת לעקור ע"ז! – ולכן, אמר הקב"ה: "הבטחתי כבר לרחל, מי שיעקור ע"ז – יזכה שבית המקדש יבנה בחלקו!"

עכ"ד.

האחים חוזרים בחזרה למצרים, יוסף נמצא בבית – כולם משתחוים לפניו והוא מציע להם הצעה – "**הָאִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא הַגְּבִיעַ בְּיָדוֹ הוּא יְהִיָּה לִי עֶבֶד וְאַתֶּם עָלֶיךָ לְשִׁלּוֹם אֶל אָבִיכֶם**" – ואז מתחילה פרשת השבוע שלנו – {מד, יח} **וַיִּגַּשׁ אֶלָּיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי יְדָבָר נָא עֲבַדְךָ דָּבָר בְּאֲזְנֵי אֲדֹנָי וְאֵל יַחַר אַפְךָ בְּעַבְדְּךָ כִּי כִמּוֹךָ כִּפְרָעָה;**

אומר רש"י – **ואל יחר אפך**. מכאן אתה למד שדבר אליו קשות.

נשאלת השאלה – ולמה דיבר אליו יהודה בצורה כזו?

אומר האלשיך הקדוש, יהודה חשב שהם מכפרים על מכירת יוסף, וא"כ עשרה אחים צריכים להיות עבדים ואח א' צריך לחזור הביתה – בנימין שלא היה במכירה. ולכן כשאמר "**הָאִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא הַגְּבִיעַ בְּיָדוֹ הוּא יְהִיָּה לִי עֶבֶד**", אמר יהודה: "זה ודאי לא שייך – בנימין לא היה במכירה!" – ולכן מיד "**וַיִּגַּשׁ אֶלָּיו יְהוּדָה**" – "תשמע, לא יתכן דבר כזה!"

⁷ **ברוך שאמר**: הכוונה לגביע, שכביכול היה נותן מידע ליוסף על כל א' מהאחים – בדיוק כמו שהיו התרפים אומרים ללבן.

⁸ **ברוך שאמר**: זה כמו ללכת ולהדליק את מסגד 'אל אקצא'! – לך לאיזה כפר קטן, תשפוך קצת בנזין ותכתוב 'תג מחיר' – אבל לא ב'אל אקצא'! ©

זלעפות רעב כי אמרת לא תוסיפון לראות פני לא רצה אבינו לשמוע עד היותינו כולנו בסכנה לשוב לשבר מעט אכל ואז הודה בפחד ובדאגה ועתה כראותו כי אין הנער ימות בנפש מרה ולכן תפול נא תחנתי לפניך לרחם עלינו ועל הזקן וקח אותי תחת הנער לעבד עולם כי טוב אני ממנו ולך תהיה צדקה וזה טעם כל הפרשה ויתכן שיהיה והורידו עבדיך את שיבת עבדך אבינו כנוי לכבוד והורדת את שיבת עבדך אבינו וכן וחסאת עמך (שמות ה טז) ויש לומר עוד על דרך רבותינו שאמרו זו היא השמת עין יאמר כי כמון כפרעה ראוי שתעמד בדבורך ובתיווך כי על פיך הבאנו אותו באונס גדול כאשר יזכיר ופחד לפרש לו יותר אבל יש בסתר דבריו שהיה מעשה הגביע תחבולה מאתו להעלילם כי למה יבקש לראותו על כרחם וכך אמרו בבראשית רבה (צג ה) אמר לו יהודה תדע לך שבעלילה באת עלינו כמה מדינות ירדו ליקח אוכל כלום שאלת אותם כמו ששאלת לנו שמא בתך אנו מבקשים או אחותנו אתה מבקש יאמרו כי זה היה נרמז בדבריו.

בתחילת פרק מ"ה, אומרת התורה: {שם א} ולא יכל יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו ויקרא הוציאו כל איש מעלי ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו;

אומר הרמב"ן – ולא יכל יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו. לא יכול לסבול שיהיו המצריים נצבים עליו ושומעין שאחיו מתביישין בהודעו להם לשון רש"י ורבי אברהם אמר להתאפק לסבול לכל הנצבים עליו טעמו עד שיצאו כל הנצבים עליו והוצרך לקרא להוציאם אבל אונקלוס תרגם לאתחסנא להתחזק וכן ואתאפק ואעלה העולה (שמואל א יג יב) וכן כל לשון התאפקות בכל מקום חזוק והנכון בעיני שהיו שם מבית פרעה ומן המצרים אנשים רבים יחלו פניו למחול לבנימין כי נכמרו רחמיהם על תחנוני יהודה ולא יכול יוסף להתחזק לכלם ויקרא לעבדיו הוציאו כל איש נכרי מעלי כי אדבר עמהם ...

פירוש הדבר, כל המצריים שעמדו בחדר, באו אל יוסף ואמרו לו: "תעשה טובה, תשחרר אותנו!!! בסכ"ה גביע!!!", ולכן כעס עליהם יוסף ואמר להם: "אני מטפל כאן במלכות, מי אתם שתגידו לי מה לעשות?!" – תצאו כולכם החוצה!!!"

ממשיך הרמב"ן – ויצאו מעליו ובצאתם מעליו נתן את קולו בבכי וישמעו מצרים ואנשי בית פרעה המוצאים מעליו כי עודם בחצר החיצונה ויתכן כי פירוש "הנצבים עליו" משרתיו העומדים לפניו כמו הנער הנצב על הקוצרים (רות ב ו) שרי הנצבים (מלכים א ה ל) להתיצב על ה' (איוב א ו) וטעם "ויקרא" שהרים קולו בכעס ואמר למשרתיו הוציאו כל איש מעלי בלתי האנשים האלה וטעם בהוצאה שהוציאם משם כדי שלא ישמעו בהזכירו להם המכירה כי תהיה להם (לחרפה) וגם אליו למכשול...

תירוץ נוסף שאומרים המפרשים, ברגע שנמצא הגביע באמתחת בנימין, אמר יהודה לאחיו: "רבותי, כנראה שאנחנו מתחילים לקיים את ברית בין הבתרים!"⁹;

כותב הספר שמנה לחמו – ומתחילה קבלו עליהם שכולם יהיו עבדים באמרו, הננו עבדים לאדני גם אנחנו גם אשר נמצא הגביע בידו. לפי שחשבו שבא העת שיהיו כולם בגלות מצרים ומהם יתחיל העבדות מה שאמר הקב"ה לאברהם 'כי גר יהיה זרעך וגו' ועבדום וענו אותם', ע"כ קבלו כולם עליהם העבדות ורצו להיות כולם עבדים, אבל אח"כ כאשר אמר יוסף 'חלילה לי מעשות זאת', רק האיש אשר נמצא הגביע בידו הוא לבדו יהיה לי עבד ואתם עלו לשלום אל אביכם', אז ראה יהודה והבין שלא הגיע עוד עת העבדות והעיניו בגלות מצרים¹⁰, רק שהוא לעונש להם על חטא מכירת יוסף, ובמכירת יוסף היה רק יהודה החייב יותר מכולם, יען שהוא יעץ להם למכרו, לכן 'ויגש אליו יהודה' וביקש ממנו שיקבל אותו לעבד ולא בנימין...

בא הרמב"ן בפרשת השבוע ולא מבין מה רוצה כאן יהודה – מתחילת דבריו ועד סופם, אין שום חידוש; פרקליט שרוצה לדבר בפני שופט, הוא מנסה למצוא דברים חדשים – 'אטרקציות חדשות' – כדי לרגש אותו; זה שיש לו אבא זקן ואחיו מת, אלו לא דברים חדשים, אז בשביל מה לחזור עליהם!?

כותב הרמב"ן – אדני שאל את עבדיו. לא ידעתי טעם לאריכות דברי יהודה בספור מה שהיה כבר ביניהם ומה שאמרו רז"ל (ב"ר צג ו) וכי זו היא שימת עין שאמרת לשום עינך עליו אינה טענה כי המושל שיצוה להביא אדם לפניו לא יעשה על מנת לפטור אותו מן הרעות שיעשה וכל שכן על הגנבה שיגנוב מבית המלך הגביע אשר ישתה בו ומתחלה כבר שם עינו עליו לטובה וקרא לו שלום בדבר אלהים יחנך בני (לעיל מג כט) ועשה לכולם לכבודו משתה לפניו בבית המלכות, והרבה משאות להם ונתן להם בר כאשר יוכלון שאת יותר מן הכסף שהביאו לו כאשר פירשתי (לעיל מד א) ומה לעשות לו ואשר יראה לי על דרך הפשט שאינם רק תחנונים להעיר רחמיו, כי חשב יהודה כי האלהים הוא ירא כאשר אמר לו וכאשר נהג עמהם חמלה כירא חטא לנחם אותם על הצער שעשה להם (לעיל מג כג) וזה ענין הסיפור אמר לו אנחנו באונס הגדנו באחינו זה מפני שאלת אדני ולא הודינו גם כן להורידו לפניך כמצותך הראשונה רק אמרנו כי לא יוכל הנער לעזוב את אביו אבל בנפשינו נביא אותו מפני

⁹ **ברוך שאמר:** שם נאמר לאברהם אבינו {בראשית טו, יג} יָדַע תָּדַע כִּי גַר יִהְיֶה זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְעַבְדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה

¹⁰ **ברוך שאמר:** שאם כולם יהיו עבדים (כפי שהציע), יכול להיות שאכן התחילו את הגלות כפי שהובטח לאברהם. אבל אם רק א' נשאר כעבד, משמע שאין קשר למה שהובטח לאברהם.

ברוך שאמר
משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

רשות לגשת ככה אל המלך – 'המליץ יושר' של הגנבים רוצה לדבר באזני המלך – ועוד בלי רשות מאף אחד!?

מבאר האור החיים הקדוש את הדברים;

ישנה הלכה בהלכות המלכות, שאדם המדבר בפני המלך ואומר לו שהוא טעה במעשיו – תוך כמה דק' הראש שלו כבר לא מחובר לגוף ☺; אין דבר כזה שהמלך טועה – המלך תמיד צודק!¹²; בא יהודה ליוסף ואומר לו: "אדוני המלך, אני הולך להגיד לך דבר שישמע לא טוב ולכן אני לא רוצה שישמעו, אחרת המלך יתבזה בעיני השרים והיועצים" – ומה הדבר שישמע לא טוב?!

{מד, יט} **אֲדֹנֵי שָׂאל אֶת עֲבָדָיו לֵאמֹר הֲיֵשׁ לָכֶם אָב או אֶחָ :**
{כ} **וְנֹאמְרָא אֶל אֲדֹנֵי יֵשׁ לָנוּ אָב זָקֵן וְיָלֵד זְקֵנִים קָטָן וְאָחִיו מֵת וְיִוָּתֵר הוּא לְבָדּוֹ לְאָמוֹ וְאָבִיו אָהָבוּ – וּוְאוֹ אִיזָה דְבַר!**
☺ - על מה הרעש הגדול!?

אומרים המפרשים, אמר יהודה ליוסף: "אתה זוכר כשבאנו בפעם הראשונה, נכנסנו בעשרה שערים כי זה מה שציווה עלינו אבינו¹³ - ומה אמרת לנו?! "מַרְגְּלִים אַתֶּם לְרֵאוֹת אֶת עֲרֹת הָאֶרֶץ בְּאֶתְּם" – ומצדנו טענו שאנחנו לא מרגלים, אלא "שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי עֲבָדֶיךָ אֲחִים אֲנַחְנוּ בְּנֵי אִישׁ אֶחָד בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְהִנֵּה הִקְטַן אֶת אָבִינוּ הַיּוֹם וְהֶאֱחָד אִינְנוּ" – ומה אמרת?! "אם לא תביאו אותו לפה – כולכם מרגלים!" – אז לא היתה לנו ברירה והבאנו לך אותו. אבל כעת אני יכול לומר לך תשובה – בשקט, שאף אחד לא ישמע – "אֲדֹנֵי שָׂאל אֶת עֲבָדָיו לֵאמֹר הֲיֵשׁ לָכֶם אָב או אֶחָ?" – "תגיד לי יוסף, האם שאלת אותנו האם יש לנו אב או אח, או שמא אנחנו אמרנו לך שיש לנו!" – "וְנֹאמְרָא אֶל אֲדֹנֵי יֵשׁ לָנוּ אָב זָקֵן וְיָלֵד זְקֵנִים קָטָן וְאָחִיו מֵת וְיִוָּתֵר הוּא לְבָדּוֹ לְאָמוֹ וְאָבִיו אָהָבוּ" – "אנחנו אמרנו לך שיש לנו!!! נכון או לא?!"

אמר להם יוסף: "נכון"

"אז איך אתה אומר עלינו 'מרגלים' – וכי שמעת פעם על מרגל שמנדב מידע על משפחתו?!!" – ובזה הוא בא לסתור את טענתו של יוסף שהם מרגלים, במילים אחרות אמר לו יהודה "אתה סתם בודה דברים מלבך".

טענה מס' 2, בא אליו יהודה ואמר לו: "תשמע, את הסיפור עם הגביע אתה יכול למכור לכל המצרים מסביב – להם אתה יכול לספר שבעזרת הגביע אתה יכול לשמוע הכל וכו' – אבל לא לנו! אני אמנם עדיין לא יודע מאיפה אתה יודע את כל המידע הזה, אבל מה שבטוח שזה לא מהגביע! – איך אני

¹² **ברוך שאמר:** ישנם אנשים שלקחו את זה אליהם הביתה – "אני תמיד צודק" ☺
¹³ **ברוך שאמר:** משום עין הרע.

נשאלת השאלה – אם נהיה חדר עם 150 סינים – אנחנו נבין מה הם מדברים!?

ודאי שלא – זה ישמע לנו כמו שפת תוכים! ☺ - אז בשביל מה צריך להוציא אותם, המצרים בין כה לא מבינים שפת הקודש!?

התשובה היא – אולי בכל זאת א' מהם ישמע את הדברים ויבין. ואז מה יקרה?! יצא שם רע למשפחת יעקב אבינו;

אומר הרמב"ן – שיאמרו עבדי פרעה ומצרים עליהם אלו אנשי בוגדות לא יגורו בארצנו ולא ידרכו בארמנותינו בגדו באחיהם גם באביהם בגדו מה יעשו במלך ובעמו וגם ביוסף לא יאמינו עוד.

בא האור החיים הקדוש ושואל שאלה;

בסוף הפרשה הקודמת, האחים מגיעים אל יוסף – {מד, יד} **וַיְבֹא יְהוּדָה וְאָחִיו בֵּיתָה יוֹסֵף וְהוּא עוֹדֵנוּ שָׁם וַיִּפְּלוּ לְפָנָיו אַרְצָה;**

נשאלת השאלה – אם הם כבר אצלו, אז מה פתאום פותחת הפרשה ואומרת "וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה" – הוא הרי כבר היה לידו, אז מה פירוש "וַיִּגַּשׁ"!

אומר האור החיים הקדוש, שבדר"כ שבנאדם מדבר עם מלך, הוא מדבר איתו ממרחק של כמה מטרים היות והמלך יושב על כיסא וכל היועצים מסביבו¹¹;

כותב האור החיים הקדוש – **אכן** פשט הכתוב הוא כי דבר ידוע הוא כי מנהג המלכים ישבו לפנייהם גדולי המלכות ושריהם ויועציהם והיה אם בא איש על דבר משפט או דבר מאת המלך לא יעמוד בהפסק בין המלך ושריו היושבים ראשונה במלכות וחוץ לעגול יעמוד ושם ידבר, וכמו כן היה מדבר יהודה עד עתה ואח"כ ויגש אליו פ' שנכנס לפניו ממחיצתו ועמד בין המלך ובין השרים כדי שלא ישמעו דבריו לזולת המלך.

"וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנֵי יְדַבֵּר נָא עִבְדְּךָ דְבַר בְּאָזְנֵי אֲדֹנֵי וְאֵל יַחַר אַפְּךָ בְּעִבְדְּךָ כִּי כְמוֹךָ כְּפָרְעָה";

דבר ראשון יש כאן חידוש – ממתי יהודה מדבר עם יוסף ישירות, והרי יהודה לא הבין מצרית ויוסף כביכול לא ידע לדבר עברית!?

התשובה היא, שכנראה הוא דיבר אליו 'מהלב'. וא"כ קשה, למה הוא היה צריך לדבר באזני המלך? ועוד, מי נתן לו בכלל

¹¹ **ברוך שאמר:** אלה שנשארו בארץ ולא נסעו לעשות שלום עם הערבים ☺

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

וככה עברו כל הממשלה א' א' לפי תורו. עד שהגיעו לאחרון – הכומר – בבקשה, תניח את ידך על המכונה" – לא מצפצף!

30 אנשים עברו והתרנגול לא צפצף! – כולם שמחו שמחה גדולה – "מצאנו את הגנב!" – והצביעו על היהודי!

אמר להם היהודי: "כעת כולכם להרים ידיים למעלה!" – ואז רואים שלכולם היד שחורה, חוץ מהיד של הכומר שלא נגע באמת בתרנגול היות והוא היה הגנב ☺

זה מה שנקרא 'ראש יהודי' – משחת נעליים ותרנגול במקום אלקטרודות! ☺; אמר יהודה ליוסף: "בסך הכל גביע – על מי אתה עובד שהוא מגלה לך נסתרות?!" – את הדברים האלה הוא לא יכל לומר לו ליד כולם, כי כל המצרים היו מסביב רועדים מפחד בגלל אותו גביע, ולכן ביקש לומר לו את הדברים באוזן – **"וְאֵל יַחַר אֶפְרַיִם בְּעֵבֶדְךָ"** – היות ואני הולך לומר לך דברים קשים מאד!

ע"כ פירושו של האור החיים הקדוש עם כמה תוספות.

יוסף הצדיק שומע את הדברים ומבקש – {מה, א} **הוֹצִיאוּ כָל אִישׁ מֵעַלִי**; אמר לי הרב אלקריף יסוד נפלא, והייתי רוצה להרחיב בו;

בפרשת שבוע שעבר, המילים האחרונות שאמר יוסף היו: **"הָאִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא הַגְּבִיעַ בְּיָדוֹ הוּא יְהִי לִי עֶבֶד וְאַתֶּם עֹלֵי לְשָׁלוֹם אֶל אֲבִיכֶם"** מהמשפט הזה, אמר יהודה: "זה לא יעבור בשקט!" – ולמה? אמר יהודה: "אדוני המלך, נראה לך שמשפחת יעקב ישאירו כאן אח במצרים שיהיה עבד ואנחנו נחזור הביתה בשלום?! – ממש לא! או שכולנו עבדים, או שכולנו חוזרים הביתה!" – וכאן הוא מתחיל לפרט את הפס' הבאים;

{מד, יט} **אֲדֹנָי שְׂאֵל אֶת עֶבְדִּי לֵאמֹר הֲיֵשׁ לְכֶם אֶב או אֶח:**
{כ} **וְנֹאמֶר אֶל אֲדֹנָי יֵשׁ לָנוּ אֶב זָקֵן וְיֵלֵד זָקֵנִים קֶטָן וְאֶחָיו מֵת וְיִוָּתֵר הוּא לְבָדוֹ לְאִמּוֹ וְאָבִיו אֶהְיֶה;**

אמר לו יהודה: "אמא שלו ע"ה נפטרה בגיל 36 בלידתו; היא ילדה אותו בדרך – לא בבית חולים! בנוסף, אחיו יצא בשליחות אביו לראות את שלום אחיו בשכם – ולא חזר! המשפחה הזו, למודת צרות בדרכים; בשבילם לצאת לדרך זו סכנת נפשות!!! – ולכן לא נותנים לילד הזה (בנימין) ללכת, כי הוא אבא לעשרה ילדים ובנוסף הוא גם הבן הכי אהוב לאביו, היות והוא היחיד שנשאר לו מאמו; תבין! למרות הסכנות, הוא הסכים לבוא איתנו כדי שלמשפחה יהיה אוכל! כי אתה אמרת, אם הוא לא ירד איתנו, אין לנו מה לחפש כאן – ואתה כעת אומר לנו לחזור הביתה והוא יישאר כאן לעבד – נראה לך שנפקיר אותו ככה?!"

יודע?! כי כשחזרנו בחזרה מה שאלת אותנו?! – "הַשְּׁלוֹם אֲבִיכֶם הַזֶּקֶן אֲשֶׁר אֶמְרָתֶם הַעוֹדְנוּ חַיִּי";

"גביע האם שומע?"

"שומע"

"מה עם אבא שלהם?!"

"קיבל היום חיסון קורונה – הוא עדיין בחיים" ☺

אמר לו יהודה: "הרי יש לך גביע – אתה אמור לדעת מה איתו! אז מה פתאום אתה שואל אותנו מה איתו?! – סימן שכל המשחק עם הגביע זה שקר!"

זה מה שנקרא 'הראש היהודי' – מס' 1 בהמצאת פטנטים!

כשהייתי ילד בכיתה א', א' הדודים הביא ספר על 'חכמתם של יהודים' – ושם הובא מעשה שהיה; היה יהודי א' בבית המלכות, שכל כך הצליח בכל מעשיו עד שהפך לאיש אמונו של המלך! – כל סוד שהיה למלך, הוא היה מפקיד בידיו – כך וכך דולרים יש בכספת ... זה הקוד של הכספות ... איפה נמצאת המזוודה האדומה ... איפה נמצאת המזוודה השחורה וכו' וכו'. היות וכך, כל השרים האחרים [שהיו גם גוים], קינאו ביהודי קנאה עצומה – ובעיקר הכומר של האזור, ששנא את היהודי הזה וניסה בכל דרך אפשרית להוריד אותו מהתפקיד.

ביום בהיר א' התברר, שמיליוני דולרים נגנבו מאוצרו של המלך – מי גנב??? כמובן שהאשימו את היהודי – "אדוני המלך, האמנת ליהודי?! אכלת אותה!"

"אם זו האמת", אמר המלך, "אזרוק אותו הביתה!"; קורא לו המלך ביום חמישי ואומר לו: "תשמע אחי, גנבו לי מהאוצרות מיליוני דולרים כפי שידוע לך, וכולם אומרים שאתה הוא הגנב – אין לי ברירה, או שתוכיח את חפותך או שאשלח אותך הביתה!"

אמר לו היהודי: "אין שום בעיה. אבל יש לי תנאי! – אני מביא 'מכונת אמת'. כשהגנב ישים את ידו עליה, היא תצפצף!"

אמר לו המלך: "אין בעיה, בשמחה! אדרבא, כך תוכיח את חפותך!"

היהודי הולך להביא את ה'מכונת אמת', ובינתיים המלך זימן את כל השרים – כולל את הכומר. היהודי מגיע עם ה'מכונה' – תרנגול צבוע, מכף רגל ועד ראש במשחת נעליים שחורה – ומתחיל לזמן את החשודים: "אדוני שר האוצר – בבקשה, תניח את ידך על המכונה" – לא מצפצף; "נגיד הבנק – בבקשה, תניח את ידך על המכונה" – לא מצפצף; "נציב מס הכנסה – בבקשה, תניח את ידך על המכונה" – מצפצף –

אומר הרב'ה מרז'ין (עירין קדישין, ויגש), **"שמי אלהים"** – היינו שם אני אלקים אדון לכל מצרים, שפרסם אלקותו בעולם ובמצרים בפרט!

מהמצוה הזאת, עבר יוסף למצוה נוספת – להכין את השטח לבואו של יעקב אביו, כי אומרת הגמרא (שבת פט, ב) – **"א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן: ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל** – ובזכות יוסף הוא ירד למצרים עם כרכרה שסמל המלכות עליה – כבוד מלכים! ובכך הוא סגר את המעגל, שכ"ב שנה קודם הוא שלח אותו לראות את שלום אחיו, וכעת הוא מקבל את פניו בכבוד גדול!

א"כ מצוה לא תגרור אחריה עבירה; אם עשית מצוה, חייב שהיא תגרור אחריה מצוה נוספת – גם אם זה לא כעת – אל תדאג, המצוה עוד תגיע!

לאחר הדברים האלה, הגענו לעשרה בטבת:

לאחר שיוסף מסיים לדבר, אומרת התורה: {מה, יד} **ויפל על צוארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צואריו.**

אומר רש"י – **ויפל על צוארי בנימין אחיו ויבך**. על שני מקדשות שעתידים להיות בחלקו של בנימין וסופן להיחרב.

מקור דברי רש"י בגמרא במסכת מגילה;

אומרת הגמרא {מסכת מגילה ט"ז, ב} – {בראשית מה-יד} **ויפול על צוארי בנימין אחיו, כמה צוארין הוו ליה לבנימין, אמר רבי אלעזר: בכה על שני מקדשים שעתידין להיות בחלקו של בנימין ועתידין ליחרב.** "ובנימין בכה על צואריו" – בכה על משכן שילה שעתיד להיות בחלקו של יוסף ועתיד ליחרב.

{שם טו} **וינשק לכל אחיו ויבך עליהם ואחרי כן דברו אחיו אתו** – ועל מה הוא בכה כאן?

אומר רש"י – **ואחרי כן**. מאחר שראוהו בוכה ולבו שלם עמהם: **דברו אחיו אתו**. שמתחילה היו בוששים ממנו.

אם נשים לב, אצל בנימין הוא בכה על הצואר. אבל אצל האחים הוא לא בכה על הצואר – ומה מסמל הצואר?

אומרים חז"ל {שיה"ש רבה, פרשה ד, ל} – **כמגדל דוד צוארך, זה בית המקדש, ולמה מדמהו בצואר, שכל ימים שהיה בית המקדש בנוי וקיים, היה צוארן של ישראל פשוט בין אמות העולם, וכיון שחרב בית המקדש, כביכול נכפף צוארן של ישראל, הִדָּא הוא דכתיב (ויקרא כו, יט): וְשִׁבְרֹתַי אֶת גְּאוֹן עַזְכֶּם, זה בית המקדש. דְּבַר אַחַר, מה צואר זה נתון בגְּבֹהוֹ שֶׁל אָדָם, כִּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִתָּן בְּגִבְהוֹ שֶׁל עוֹלָם. ומה צואר זה רב תְּכֵשִׁיטִין תְּלוּיִן בו, כִּי**

ועוד, אתה רואה את ראובן האח הבכור?! הוא התחייב לאבא שלנו שהוא מחזיר את בנימין הביתה, אחרת שני בניו יהרגו!¹⁴ – איפה ראית דבר כזה, שאם יש על כף המאזנים אח או בן בוחרים באח?! – ולא בן אחד, אלא את שני בניו הוא הקריב עבור אחיו!!! – האם ראית כזאת אחוות אחים?!"

לאחר הדברים האלה שאמר יהודה ליוסף, הוא אמר לו דבר נוסף: "בתורתנו הקדושה יש כלל – 'שלוחי מצוה אינן ניזוקין, לא בהליכתן ולא בחזירתן'¹⁵ – לא באנו לכאן לנופש, אלא באנו לכאן בשליחות אבינו שצוה עלינו להביא אוכל, אז יש לנו כיבוד אב ואם וחסד; אדוני המלך, זה כלל שהקב"ה קבע! – ממצוה לא נולדת עבירה, כדברי המשנה:¹⁶ **"שמצוה גוררת מצוה, ועברה גוררת עברה"**; אם באנו לעשות מצוה, לא יכול להיות שבנימין גנב גביע על הדרך!" – ובזה סיים יהודה את דבריו.

שומע יוסף את דבריו, מבקש מכל המצרים לצאת החוצה, ואומר: "מה אמרת – שלוחי מצוה אינן ניזוקין לא בהליכתן ולא בחזירתן, וממצוה אין עבירה?! – **אני יוסף אחיכם אשר מִכְרַתֶּם אֹתִי מִצְרַיִם**"¹⁷ – אני הלכתי בשליחות אבא לחפש אתכם, אז איך יכול להיות שמכרתם אותי למצרים?!" – מיד אומרת התורה לאחר מכן: **"ולא יכלו אחיו לענות אתו כי נבְּהִלוּ מִפְּנֵיו"**; ראה יוסף שהם עומדים ואין להם תשובה לענות, אמר להם: "אני אגיד לכם תשובה. אם שלוחי מצוה אינן ניזוקין וממצוה לא יוצאת עבירה – ובכל זאת מכרתם אותי למצרים – סימן שהקב"ה רצה שארד למצרים – בשביל מה?! – **כי למחיה שלחני אלהים לפניכם**; לא ניזוקתי, אלא להיפך, המצוה שלי רק הלכה וגדלה – לא רק שעשיתי כיבוד אב, אלא הפכתי להיות מפרנס של כל העולם כולו! – **שמצוה גוררת מצוה!**"

דבר נוסף, "כי למחיה שלחני אלהים לפניכם", אמר להם יוסף: "הקב"ה שם אותי פה מצד מדת הדין – ולמה? כי מדת הדין ניסתה אותי באשת פוטיפר, כדי שאעמוד בגבורה בניסיון הזה על מנת שאגדור את כל הזכרים בניסיון העריות!"

דבר נוסף, אמר להם יוסף: {מה, ט} **מהרו ועלו אל אבי ואמרתם אליו כה אמר בְּנֵךְ יוֹסֵף שְׁמִי אֱלֹהִים לְאֲדוֹן לְכֹל מִצְרַיִם וגו' – מה פירוש "שמי אלהים"?**

¹⁴ ברוך שאמר: כמ"ש {מב, לז} **ויאמר ראובן אל אביו לאמר את שני בני תמית אם לא אביאנו אליך תנה אתו על ידי ואני אשיבנו אליך.**

¹⁵ קידושין לט, ב.

¹⁶ אבות פ"ד מ"ב.

¹⁷ מה, ד.

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה סט, אות ז} – מלמד שְהָרָא הַקְדוּשׁ בְרוּךְ הוּא לְיַעֲקֹב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּנוֹי וְחָרַב וּבְנוֹי, וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מֶה נֹרָא הַמְקוֹם הַזֶּה, זֶה בְּנוֹי, הִיךְ מֶה דָּאֵת אָמַר (תהלים סח, לו): נֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ, וְאִין זֶה, הִרִי חָרַב, כְּמֶה דָּאֵת אָמַר (איכה ה, יז): עַל זֶה הִיָּה דְוָה לְבָנוּ עַל אֱלֹהַ חֲשָׁכוּ עֵינֵינוּ. כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים, בְּנוֹי וּמְשַׁכְּלָל לְעֵתִיד לְבֹא, כְּמֶה דָּאֵת אָמַר (תהלים קמז, יג): כִּי חֲזַק בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ.

יוצא א"כ, שיעקב אבינו ראה את בית המקדש חרב – בנוי וחרב בשנית.

כותב רבינו בחיי – ויתכן לפרש שיש בכתוב רמז לשלשה מקדשים, ממה שידוע כי מלת 'זה' רמז לשכינה, כמו {שמות טו} "זה אלי ואנוהו", ואמר "מה נורא המקום הזה" – על בהמ"ק הראשון ששרתה בו שכינה. "אין זה" – על בית שני שלא שרתה בו שכינה, כן כתוב בנבואת חגי {חגי א} "וארצה בו ואכבדה", 'ואכבד' כתיב, כי השכינה שהיא הה"א נחסרה משם. וזה שער השמים – על הבית השלישי שיבנה במהרה בימינו שתחזור העבודה והשכינה לירושלים כימי קדם.

יעקב אבינו מגיע לחרן ורואה את רחל אמנו; אומרת התורה: {כט, י} **וַיְהִי כִּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת רַחֵל בַּת לָבָן אַחִי אִמּוֹ וְאֶת צֶאֱן לָבָן אַחִי אִמּוֹ וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיִּגְלַת אֶת הָאָבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאֵר וַיִּשֶׁק אֶת צֶאֱן לָבָן אַחִי אִמּוֹ: {יא} וַיִּשֶׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל וַיִּשָּׂא אֶת קָלוֹ וַיִּבְרַךְ – ולמה הוא בכה?**

אומר רש"י – **ויברך**. לפי שצפה ברוח הקודש שאינה נכנסת עמו לקבורה.

אז היא לא תיקבר לידו – מה קרה, בשביל מה לבכות?! וכי שותים שם קפה ואוכלים עוגה כל בוקר?! ©

תירוץ שני, אומר רש"י – דבר אחר לפי שבא בידיים ריקניות, אמר אלעזר עבד אבי אבא היו בידיו נזמים וצמידים ומגדנות, ואני אין בידי כלום. לפי שרדף אליפז בן עשו במצות אביו אחריו להרגו והשיגו, ולפי שגדל אליפז בחיקו של יצחק משך ידו. אמר לו מה אעשה לצווי של אבא, אמר לו יעקב טול מה שבידי, והעני חשוב כמת.

בדר"כ מי שבוכה, זה מי שלא קיבל מתנות ולא מי שבא בלי מתנות – פעם ראשונה בהיסטוריה שמישהו בוכה, כיון שהוא לא הביא מתנות!

נשאלת השאלה – ולמה באמת לא נקברה רחל לידו?

אומר יעקב ליוסף בפרשת שבוע הבא: {מח, ז} **וַאֲנִי בָּבְאִי מִפְּדוֹן מִתָּה עָלִי רַחֵל בְּאָרְץ כְּנָעַן בְּדֶרֶךְ בְּעוֹד כְּבָרַת אָרְץ לְבַא אֶפְרַתָּה וְאֶקְבְּרָהָ שָׁם בְּדֶרֶךְ אֶפְרַת הוּא בֵּית לְחַם.**

כְּהִנֵּה מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לִוְיָהּ מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וּמֶה צֹאֵר זֶה אִם נָטַל אִין לְאָדָם חַיִּים, כֶּךָ מִשְׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אִין חַיִּים לְשׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל.

מי שמדבר על הבכי ועל הנשיקות האלה, הוא הזוהר הקדוש. אבל לפני שנכנס לדבריו, נקדים הקדמה;

האחים חוזרים ליעקב אבינו ומספרים לו שיוסף חי במצרים ושהוא שלח עגלות לשאת אותו; אומרת התורה: {מו, כט} **וַיֹּאסֶר יוֹסֵף מִרְכַּבְתּוֹ וַיַּעַל לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל אָבִיו גִּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפַּל עַל צְוָארָיו וַיִּבְרַךְ עַל צְוָארָיו עוֹד;**

אומר רש"י – **ויברך על צואריו עוד**. לשון הרבות בכיה.

נשאלת השאלה – לכאורה לא מובן. אם הצואר הוא סמל לבית המקדש, אז איך זה שהאחים לא בכו גם – וכי בית המקדש לא מענין אותם!?

כותב הזוהר הקדוש וַיִּגַּשׁ דָּף ר"ט: – **מֶה צֹאֵר, כִּיִּין דְּאִשְׁתַּצִּי, כֹּל גּוֹפָא אֲשַׁתַּצִּי עִמָּיה. הִכִּי נִמְי בִּי מִקְדָּשָׁא, כִּיִּין דְּאִיהוּ אֲשַׁתַּצִּי וְאֲתַחֲשַׁף, כֹּל עַלְמָא הִכִּי נִמְי אֲתַחֲשַׁף, וְלֹא נְהִיר שְׁמַשָּׁא, וְלֹא שְׁמִיא וְאֲרַעָא וְכַבְּיָא; מֶה הַצֹּאֵר, כִּיִּין שְׁהַשְּׁמַד, כֹּל הַגּוֹף מִשְּׁמַד עִמּוֹ – כֶּךָ גַּם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כִּיִּין שְׁהַשְּׁמַד וְנַחֲשָׁה, כֹּל הַעוֹלָם כֶּךָ גַּם נַחֲשָׁה, וְלֹא מֵאִיר הַשֶּׁמֶשׁ, וְלֹא שְׁמִים וְאָרְץ וְכוֹכְבִים. בְּגִין כֶּךָ בְּכָה יוֹסֵף עַל דָּא. וְלִבְתֵּר דְּבִכָּה עַל דָּא, בְּכָה עַל שְׁבֻטִין דְּאֲתַגְלוּ. כֹּד אֲתַחֲרִיב בִּי מִקְדָּשָׁא, כְּלָהוּ שְׁבֻטִין אֲתַגְלוּ מִיָּד, וְאֲתַבְּדְרוּ בִּינֵי עַמְמִיא. הַדָּא הוּא דְכָתִיב וַיִּנְשֶׁק לְכָל אַחִיו וַיִּבְרַךְ עֲלֵיהֶם, עֲלֵיהֶם וְדָאִי. עַל כָּלָם בְּכָה, עַל בִּי מִקְדָּשָׁא דְאֲתַחֲרִיב תִּרְיִן זְמַנִּין, וְעַל אַחִיו עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבֻטִים, דְּאֲתַגְלוּ בְּגִלְוַתָּא וְאֲתַבְּדְרוּן בִּינֵי עַמְמִיא. וְאַחֲרֵי כֵן דְּבָרוּ אַחִיו אִתּוֹ, וְלֹא כְּתִיב וַיִּבְכּוּ, דְּהָא אִיהוּ בְּכָה, דְּנִצְנָצָה בִּיהּ רוּחָא קְדִישָׁא, וְאִינֹן לֹא בָּכוּ, דְּלֹא שָׂרָא עֲלֵיהֶם רוּחַ קְדִישָׁא; מִשּׁוּם כֶּךָ בְּכָה עַל זֶה יוֹסֵף, וְאַחַר שְׁבִכָּה עַל זֶה, בְּכָה עַל הַשְּׁבֻטִים שִׁיגְלוּ. כְּשִׁנְחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כֹּל הַשְּׁבֻטִים גָּלוּ מִיָּד וְהִתְפָּצְרוּ בֵּין הָעַמִּים. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב וַיִּנְשֶׁק לְכָל אַחִיו וַיִּבְרַךְ עֲלֵיהֶם. עֲלֵיהֶם וְדָאִי. עַל כָּלָם בְּכָה, עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שִׁנְחָרַב פְּעַמִּים, וְעַל אַחִיו עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבֻטִים שִׁיגְלוּ לְגִלְוַת וְהִתְפָּצְרוּ בֵּין הָעַמִּים. וְאַחֲרֵי כֵן דְּבָרוּ אַחִיו אִתּוֹ, וְלֹא כְּתוֹב וַיִּבְכּוּ, שְׁהִרִי הוּא בְּכָה, שְׁנִצְנָצָה בּוֹ רוּחַ הַקְדָּשׁ, וְהֵם לֹא בָּכוּ, שְׁלֹא שְׁרָתָה עֲלֵיהֶם רוּחַ הַקְדָּשׁ.**

נשאלת השאלה – למה דוקא יוסף זכה לראות את חורבן בתי המקדש ואף א' אחר לא?

גם יעקב אבינו ראה את חורבן בית המקדש – בחלום הסולם;

אומרת התורה בפרשת ויצא: {כח, טז} **וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֲכֵן יֵשׁ ה' בְּמִקְוֹם הַזֶּה וְאֲנֹכִי לֹא יָדַעְתִּי: {יז} וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מֶה נֹרָא הַמְקוֹם הַזֶּה אִין זֶה כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם;**

פירוש הדבר, רצה הקב"ה שיוסף יתאפק וימתח את החבל עד הסוף ולא יאמר להם שהוא יוסף; בפרשת וישב מספרת התורה על החלומות שחלם יוסף – {לז, ז} **וְהִנֵּה קָמָה אֶלְמָתִי וְגַם נִצְבָה וְהִנֵּה תִסְבְּיָנָה אֶלְמָתִיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוֶינּוּ לְאֶלְמָתִי** – האם זה התקיים?! ודאי שכן, ואפילו פעמיים: בפעם הראשונה שהאחים באו למצרים ללא בנימין שנאמר {מב, ו} **וַיֵּבְאוּ אֲחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲוּ לוֹ אֶפְסִים אֶרְצָה**, ובפעם השנייה שהם חזרו עם בנימין שנאמר {מג, כח} **וַיֹּאמְרוּ שְׁלוֹם לְעַבְדְּךָ לְאֲבִינוֹ עֹדְנָנוּ חַי וְיָקֵדוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ** – כאן הסתיים החלום הראשון – 'לשביעות כל הלקוחות' ©

אבל החלום הבא, היה הבעיה – {לז, ט} **וַיִּחְלֵם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר וַיִּסְפֹּר אֹתוֹ לְאָחִיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלֵמָתִי חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי** – מי היה צריך לבוא?! יעקב אבינו ובלהה שגידלה אותו כאמו! זה לא היה סתם חלום. החלומות של יוסף היו נבואה! ואם זה נבואה, היא צריכה להתקיים! – ולכן מה היה צריך יוסף לעשות? לסגור את בנימין ולומר לאחים לחזור בחזרה ולהביא את יעקב ובלהה – ולמה?! כדי לקיים את הנבואה של "השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי" – אבל לבסוף אירע ש – "ולא יכל יוסף להתאפק" – ובכך לא בא החטא לידי תיקון! אם הוא היה מתאפק והנבואה היתה מתקיימת במלואה, היה החטא של שנאת אחים בא לידי תיקון!

א"כ, אמר הקב"ה ליוסף – "תן להם להתחנן אליך כדי לכפר על מה שאתה התחננת אליהם – תמתח את החבל עד הסוף! לא כדי להענישם, אלא כדי לכפר על שנאת אחים! – ואם כך תעשה, לא תהיה יותר שנאת אחים ולא יחרבו שני בתי המקדש!"

נתאר לעצמנו אם יוסף היה עומד בניסיון הזה ומצליח להתאפק – כולא את בנימין ושולח את האחים בחזרה להביא את יעקב ובלהה; האחים מגיעים ליעקב בחזרה ואומרים לו בבכי: "אבא, אתה לא תאמין! הוא האיש הזה לקח את בנימין ולא משחרר אותו! יש רק פתרון אחד – שתבוא אתה ובלהה למצרים – זו הדרך היחידה להינצל!" – וליעקב לא היתה ברירה, והוא היה יורד למצרים בשלשלות של ברזל – ואז מה? היתה מתקיימת הנבואה של "השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי", וממילא היה מתכפר גם החלק של "בהתחננו אלינו!"

כמה אנחנו צריכים להתחנן לבנין בית המקדש, היות ולא תוקן עד כה החלק של "בהתחננו אלינו!" ולכן {מד, ב} **וַיִּתֵּן אֶת קָלוֹ בְּבִכִי** – אמר: "לא הצלחתי להתאפק ותראה מה קרה בגלל זה!" – ומה הראו לו? את שני בתי המקדש חרבים

אומר רש"י – **ואקברה שם**. ולא הולכתיה אפלו לבית לחם להכניסה לארץ, וידעתי שיש בלבך עלי [תרעומת], אבל דע לך שעל פי הדבור קברתיה שם שתהא לעזרה לבניה כשיגלה אותם נבוזראדן, והיו עוברים דרך שם, יצאת רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים, שנאמר (ירמיה לא יד) קול ברמה נשמע רחל מבכה על בניה וגו', והקדוש ברוך הוא משיבה (ירמיה לא טו) יש שכר לפעלתך נאם ה' ושבנו בנים לגבולם.

א"כ מובן כעת למה גם יעקב אבינו בכה – כי גם הוא ראה חורבן! ולכן כשהוא ראה את רחל, הוא בעצם ראה את בית המקדש – ועל זה הוא בכה!!!

נשאלת השאלה – האחים נפגשים לאחר כ"ב שנה. במקום להתחבק ולהתנשק ולעשות סעודה וכו' מראים ליוסף כעת את חורבן בתי המקדש – למה דוקא עכשיו???

שני מקורות לדבר: הא' בדברי **השפת אמת** [שנת תרמ"א], והב' **משך חכמה**;

אומרת התורה {מה, א}: **"ולא יכל יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו ויקרא הוציאו כל איש מעלי ולא עמד איש אתו בהתידע יוסף אל אחיו"**.

ולמה היתה צריכה התורה לכתוב שהוא לא יכל להתאפק? אם כתוב **"ולא יכל יוסף להתאפק"**, משמע שהקב"ה חיכה שהוא יתאפק ולא יאמר להם ישר שהוא יוסף – ולמה?

אומר המשך חכמה – **ולא יכל יוסף להתאפק לכל הנצבים**. רצונו לומר, כי רצה להתאפק ולהביא את יעקב לקיים "השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי". ולא היה לו לרחם עליהם כאשר לא שמעו בהתחננו אליהם¹⁸. אך שלא היה נאות לפני האנשים הנצבים שלא ידעו כל המאורע, והיה נראה כאכזר וכלב בליעל בלתי חונן. ולא היה יכול להתאפק בסיבת כל הנצבים עליו: {מה, יב} **כי פי המדבר אליכם**. פירוש, שרצונו היה להתאפק ולהביא באופנים האלה את יעקב [כמפורש במדרש¹⁹], אך היה סבור שלא ירד, כי בחו"ל אין רוח הקודש שורה (מועד קטן כה, א). דרך כל זמן שנאבד יוסף לא שרתה עליו שכינה, שאין שכינה שורה מעצבות...

¹⁸ **ברוך שאמר**: בהתחננו אלינו ולא שמענו. כלומר, מצדו הוא (מדה כנגד מדה) רשאי היה להמשיך בענין עד אשר יביא את אביו מצרימה למרות סבלם של אחיו; יוסף כתש אותם כמו שצריך! – אמר להם 'מרגלים אתם' במדה כנגד מדה על שאמרו עליו שהוא מרגל אחריהם ומוציא עליהם דיבה. לאחר מכן הוא זורק את שמעון לבית האסורים שלשה ימים כנגד מה שהוא זרק אותו לבור – הכל במדה כנגד מדה על מנת להביא את הנבואה לסיימה.

¹⁹ ילקוט שמעוני רמז ק"נ. כלומר, ביקש יוסף להוריד את יעקב מצרימה על מנת לקיים בזה את החלום השני במלואו.

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

בכל דור ודור, יושבין בית דין שלמעלה וגוזרין החורבן של כל שנה ושנה, ודבר זה מרומז קצת ב'ספר הקרנים', עיין בפירושו 'דן ידן', בענין חודש טבת וידוע דעל צרה שעברה כמו יום שמת בו אוא"מ אין אנו מתעניין בשבת אבל תענית חלום מותר להתענות, דבשביל עונג שיש לו שמבטל צרה העתידה לבוא עליו לא מעונה הוא, הילכך תענית ט' באב, דזהו רק על צרה שעברה לא דחו שבת, אבל תענית י' טבת זהו על ביטול צרה העתידה – עונג הוא, והיה דחי שבת.

יוצא מדבריו הקדושים, שבכל שנה ושנה בעשרה בטבת, יושב הקב"ה עם פמליה שלו ודן האם יבנה בית המקדש באותה שנה או חלילה לא.

כמה זמן אנחנו מקדישים לאבלות על חורבן הבית?

בא השל"ה הקדוש ואומר, שכל צער שיהודי מצטער על חורבן בית המקדש – בונה את בית המקדש – כיצד?

כותב **השל"ה הקדוש** {מסכת תענית, אות ל"ג} – האדם יקריב את עצמו. **במעשה** – כיצד, הוא סימן אבילות על ירושלים שמראה בכל פעולותיו, ובזה בונה ירושלים, על דרך 'שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה' {ישעיה סו, י}. כי האבילות מזכך וסותר את החרבן, וזה הסותר הוא על מנת לבנות, כי בהאבילות מתעורר הזכרת ירושלים לטובה. ורמז לדבר, תיכף בחרבן ירושלים נולד משיח, כמוזכר במדרש רבה דאיכה {פ"א ס"א}. **על כן אין להתאבל בשבת, כי בנין בית המקדש אינו דוחה את השבת.**

בדיבור – כיצד, 'ונשלמה פרים שפתינו' {הושע יד, ג}, ואמרו רבותינו ז"ל {מנחות קי, א} העוסק בפרשת קרבנות, כאילו הקריב קרבנות.

במחשבה – כיצד, הוא סוד גמר בלבו למסור את נפשו בשביל קדושת השם יתברך, ואז מקוים בו 'אדם כי יקריב מכם' {ויקרא א, ב}, שיקריב את עצמו להשם יתברך... גם ענין המחשבה הוא, כשעוסק בפרשת קרבנות, לא די מוצא שפתיו מה שמדבר, אלא צריך להבין כל מה שאומר, ויתן מחשבתו על זה, כי המחשבה מפגלת הקרבן. על כן אמרו רבותינו ז"ל {מנחות קי, א} כל 'העוסק' בפרשת הקרבנות, ולא אמרו כל 'ההוגה', כי התעסקות רוצה בו הבנת הענין שזהו עסק, ובענין העסק בפרשת קרבנות צריך לברר איזה פרשיות וגם סדרן.

– ולמה?! – "כי לא יכולת להתאפק, ובזה העוון של שנאת אחים לא בא לידי תיקון!"

כותב **השפת אמת** {ויגש שנת תרמ"א} – **ענין** הבכיה של יוסף הצדיק. וחז"ל דרשו על החרבנות. ומה ענינו לכאן? ויתכן לומר על פי לשון הפס' {בראשית מה, א} ולא יכול יוסף להתאפק כו'. כנראה שהיה מהצורך עוד לעכב עצמו ואם היה ביכולתם לתקן עד הסוף לא היה הגלות והחורבן. כאשר חכמים הגידו כי הכל נמשך מהשורש. והכלל כי עבודת האבות הכנה לבנים רק שלא היה בכחם לסבול כל כך צער כאשר מעיד הכתוב "ולא יכול יוסף וכו'". לכן הרגיש יוסף מיד שיהיו החרבנות וכו'. והרי זה המעט שנשאר מהתיקון אין אנו יכולין לגומרו בדורי דורות ומזה יש לבחון גודל עבודת האבות והשבטים.

א"כ הגענו ליעד – צום עשרה בטבת שיחול בשבוע הבא, אם לא יגיע משיח צדקנו עד אז;

החתם סופר בדרשותיו, מאריך מאוד בענין עשרה בטבת ומביא את דברי **האבודרהם**, שעפ"י שיטתו – אם תענית י' בטבת נופלת בשבת – מתענים בו גם בשבת;

כותב **האבודרהם** – וחילוק יש ביניהם [בין ארבעת הצומות] שארבעת הצומות הם נדחין לפעמים כשחלו בשבת חוץ מעשרה בטבת, שאינו חל לעולם בשבת. אבל הוא חל לפעמים ביום שישי ומתעניין בו ביום **ואפילו היה חל בשבת** לא היו יכולים לדחותו ליום אחר, מפני שנאמר בו {יחזקאל כד, ב} **בן אדם כתב לך את שם היום את עַעֲם היום הזה סמך מלך בבל אל ירושלים בעַעֲם היום הזה** – כמו ביום הכיפורים.

כותב **החתם סופר** {דרוש לז' אדר} – ונראה לבאר דהנה הטעם שקבעו תענית על מצור ההוא, הלא היתה ירושלים במצור כמה פעמים – במצור בימי פרעה נכה וכדומה, רק הטעם הוא דמה שהיתה העיר בטרדת המצור שתי שנים ומחצה זו מחמת שבאותו יום שסמך מלך בבל למטה על ירושלים, כמו כן ישבו ב"ד שלמעלה אלו מיימינים אלו משמאילים עד שגברו המשמאילים ונחרב הבית, והנה אין לך שנה שאין קללתה מרובה מחברתה, וכל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו, נמצא שבכל שנה ושנה נתחדש חורבן חדש, וזהו בכל פעם כשמגיע אותו יום של עשרה בטבת, שהתחיל אז למעלה משפט החורבן, כמו כן

א"כ כל א' יקבל קבלה על עצמו לכבודו של הקב"ה – לגדל את שמו ית' ולרומם כבוד שמים! ויהי רצון שנזכה לראות עוד השנה הזאת בביאת גואל צדק ובבנין בית המקדש ב"ב אמן ואמן!!!

ברוך שאמר

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א